

MONITORING EU
europoslance Hynka Fajmona

ČERVEN/ČERVENEC 2005

PETRA KUCHYŇKOVÁ, ONDŘEJ KRUTÍLEK

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY

BRNO 2005

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY (CDK)

nezávislá, nezisková vzdělávací a kulturní organizace založená ve formě občanského sdružení v srpnu 1993 v Brně navazuje na některé starší iniciativy, jež souvisejí s rozvojem nezávislých aktivit a vydáváním samizdatových časopisů před listopadem 1989

Činnost CDK

- publikační a vydavatelská činnost (do roku 2005 více než 180 vydaných knih)
- vydávání periodik *Revue Politika* (nástupce někdejší *Revue Proglas*) a *Teologie&Společnost* (nástupce *Teologického sborníku*)
- odborný servis různým složkám veřejné správy
- pořádání přednášek, seminářů a konferencí

Struktura CDK

CDK se člení na dva relativně svébytné, přesto však vzájemně intenzivně komunikující instituty: Institut pro politiku a kulturu (IPK) a Institut křesťanských studií (IKS). Vedle obou institutů provozuje také vlastní nakladatelství a typografické studio. Vrcholným řídicím orgánem je Rada CDK, jejíž rozhodnutí realizuje výkonný ředitel.

Složení rady CDK

Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D.	předseda
Ing. Zdeněk Granát	finanční ředitel CDK a jednatel
doc. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D.	ředitel IKS a jednatel
František Mikš	ředitel IPK a jednatel

Výkonný ředitel

PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

Kontakt na Radu CDK a výkonného ředitele

Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK)

Venhudova 17, 614 00 Brno

www.cdk.cz, cdk@cdkbrno.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 801

INSTITUT PRO POLITIKU A KULTURU (IPK)

Hlavní okruhy činnosti IPK

- vydávání *Revue Politika*
- vydávání knih z oblasti společenských věd
- pořádání konferencí, seminářů a přednášek
- analýza evropské legislativy a politiky
- podpora demokracie v zemích s nedemokratickou minulostí

Revue Politika

- exkluzivní pravcový měsíčník pro politiku, společnost a kulturu vycházející nepřetržitě již šestnáctým rokem
- jeho nedílnou součástí je literárně kulturní revue *Proglas*
- podává neotřelý, fundovaný a realistický pohled na dění u nás i v zahraničí
- nabízí komentáře, analýzy a eseje nejlepších českých autorů (politologů, historiků, sociologů, ekonomů, právníků a publicistů) a nejzajímavější překlady z prestižních zahraničních časopisů
- pravidelně informuje o knižních novinkách týkajících se politiky a všeho, co s ní souvisí
- UKÁZKOVÉ ČÍSLO ZDARMA!

Konference, semináře a přednášky

IPK pořádá – samostatně či v součinnosti s některou z akademických nebo neziskových institucí a nadací – odborné konference, semináře či přednášky. Našimi nejčastějšími partnery jsou Filozofická fakulta, Fakulta sociálních studií a Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity v Brně a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.

Analytická činnost IPK

- od roku 2002 zajišťuje odborné analýzy pro Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR
- má vytvořenu síť kontaktů na kvalitní a erudované právníky, politology, ekonomy a další odborníky, která umožňuje zajistit vypracování odborných analýz a návrhů zákonů téměř na jakékoli téma
- zprostředkovává vazbu mezi politickou reprezentací a akademickým prostředím

Analýza legislativy EU

V roce 2004 v rámci IPK vzniklo z iniciativy poslance Evropského parlamentu Hynka Fajmona (EPP-ED/ODS) oddělení pro analýzu evropské legislativy a politiky, jehož posláním je:

- zajišťování pravidelného měsíčního monitoringu evropské legislativy
- provádění analýz vybraných legislativních problémů
- pravidelné zprostředkovávání výsledků práce prostřednictvím médií

Spolupráce s EPP-ED

Od roku 2003 IPK spolupracuje s poslaneckou frakcí EPP-ED v Evropském parlamentu. V rámci této spolupráce:

- organizuje konference na nejružnější společensko-politická témata (např. Perspektivy EU, Odškodnění obětí sovětské okupace)
- vydává odborné publikace (např. sborník *Cesta České republiky do Evropské unie*)
- zajišťuje vydávání informačních brožur seznamujících širokou veřejnost s problematikou EU (např. *Co byste měli vědět o Evropském parlamentu*, *Co požaduje EU po vaší obci*)
- vydává přílohy časopisu *Revue Politika* (např. *EPP-ED a evropská politika*, *EPP-ED a evropská ústava*, *EPP-ED a liberalizace světového obchodu*)

Součástí *Revue Politika* jsou i tzv. evropské stránky, kde jsou prezentovány komentáře, analýzy a překlady zahraničních článků týkající se problémů evropské integrace.

Podpora procesů demokratizace

IPK rozšířil v roce 2004 svoji činnost také o problematiku podpory procesů demokratizace v zemích, které mají aktuální zkušenost s nedemokratickým režimem. Projevem této orientace je v současné době projekt „Democratic Institution Building Process in Transition – Lessons from the Czech Republic“. Tento projekt je zaměřen na předávání zkušeností z českého přechodu k demokracii iráckým občanům – nově zvoleným poslancům, představitelům vznikajících politických stran a občanských sdružení.

V rámci projektu IPK organizuje:

- pozorovatelské mise českých voleb spojené s odbornými přednáškami
- specializované semináře pro vybrané irácké představitele
- vydání obsáhlé reprezentativní učebnice v arabštině pojednávající o českém přechodu k demokracii ve všech oblastech politického a společenského života

Personální složení IPK

Ředitel: František Mikš
Odborní pracovníci: PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
Mgr. Kateřina Hloušková
PhDr. Pavel Pšeja, Ph.D.
Analytici: Mgr. Petra Kuchyňková
Mgr. Ondřej Krutílek

Kontakt IPK

Institut pro politiku a kulturu (IPK)
Centra pro studium demokracie a kultury (CDK)
Venhudova 17, 614 00 Brno
tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 805
www.cdk.cz, ipk@cdkbrno.cz,

PROFILY AUTORŮ

Mgr. Petra Kuchyňková

V CDK působí jako analytička od září 2004. Vystudovala obor mezinárodní vztahy a evropská studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, kde v současnosti postgraduálně studuje obor politologie se zaměřením na mezinárodní vztahy. V rámci své odborné činnosti se věnuje především problematice evropské legislativy, aktuálnímu dění v Evropské unii a východní dimenzi vnější politiky Evropské unie. K oblastem jejího odborného zájmu náleží též otázky současné ruské zahraniční politiky se zaměřením na rozvoj vztahu Rusko – Evropská unie.

Mgr. Ondřej Krutílek

V CDK působí jako analytik a redaktor od září 2004. Od ledna 2005 výkonný redaktor *Revue Politika*. Vystudoval mezinárodní vztahy a evropská studia a bakalářský program politologie na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, kde v současnosti postgraduálně studuje politologii se zaměřením na evropská studia. Odborně se mj. věnuje problematice Evropského parlamentu a politice informační společnosti Evropské unie. Autor celé řady odborných i žurnalistických textů.

Co nového v EU najdete na internetových stránkách:

www.hynekfajmon.cz

EU.ODS.CZ

OBSAH

EXECUTIVE SUMMARY	3		
I. ČÁST			
Monitoring konkrétní legislativy či legislativních programů, které jsou v současnosti na pořadu jednání evropských institucí – vybrané oblasti	16		
1.1 Evropský parlament	16		
Mobilita pacientů	16		
Práva cestujících leteckých společností	16		
Směrnice o ochraně pracovníků před optickou radiací	16		
Směrnice o službách	17		
Softwarové patenty	17		
Zpráva o značení obsahu ftalátů v dětských hračkách	18		
Statut členů Evropského parlamentu	18		
1.2 Komise	19		
Evropský sociální model	19		
Trh s plynem a elektřinou	19		
Zelená kniha o energetické účinnosti	19		
Zrušení daně za registraci silničních vozidel	20		
Ekoznačení produktů z ryb	20		
Úprava doby řízení a doby odpočinku v nákladní automobilové dopravě	21		
Řízení Komise proti zemím, které řádně neimplementovaly unijní legislativu	21		
1.3 Rada	21		
1.3.1 Rada pro zemědělství a rybolov	21	1.3.3 Rada pro justici a vnětro (mimořádné jednání)	23
Reforma cukerního pořádku	21		
1.3.2 Rada ECOFIN	23	1.3.4 Rada pro dopravu, telekomunikace a energetiku	24
Tříletý plán Komise v oblasti růstu a zaměstnanosti	23	Nařízení o digitálních tachografech	24
		Otázka evropských řidičských průkazů	24
		Otázka licencí pro regulátory letecké dopravy	25
		Otázka práv cestujících po železnici	25
		Vzájemné uznávání dopravních přestupků	25
		Program britského předsednictví v oblasti dopravy	26
		1.3.5 Rada pro zaměstnanost a sociální ochranu	26
		Neformální zasedání v Belfastu a program britského předsednictví v oblasti sociální politiky	26
		1.3.6 Rada pro hospodářskou soutěž	27
		II. ČÁST – PŘÍLOHA	
		Aktuální problémové oblasti spjaté s legislativní aktivitou či její intenzivní přípravou	28
		2.1 Britské předsednictví – priority	28
		2.2 Evropská ústava	30
		2.3 Finance EU	30
		2.4 Justice a vnětro	34
		2.5 Regionální politika	36
		2.6 Rozpočet 2006	38
		2.7 Zemědělství	39
		III. ČÁST	
		Přehled výsledků klíčových hlasování EP a hlasování skupiny ODS v EP	41

EXECUTIVE SUMMARY

I. ČÁST

Monitoring konkrétní legislativy či legislativních programů, které jsou v současnosti na pořadu jednání evropských institucí – vybrané oblasti

1.1 Evropský parlament

Mobilita pacientů

- EP 9. června v plénu přijal vlastní zprávu (own initiative report), v níž požaduje, aby se zásady jednotného vnitřního trhu (tzv. čtyři svobody) standardně uplatňovaly i v oblasti zdravotní péče.
- *Sporné body*
- Myšlenka, kterou EP prezentoval, je rámcově obhajitelná, naráží/narazí však na četné překážky, které mohou původní záměr zcela pozměnit. Problémem je, že otázky zdravotnictví dosud téměř zcela spadají do kompetence členských států.

Práva cestujících leteckých společností

- Výbor EP pro dopravu 15. června (bez hlasování) projednával pracovní dokument o návrhu nařízení o informacích poskytovaných cestujícím leteckých společností.
- *Legislativní pozadí*
- V následujícím období bude pokračovat projednávání ve výboru, očekává se přijetí zprávy o návrhu a hlasování v plénu EP. Poté bude návrh postupovat standardní cestou spolurozhodovací procedury. Prozatím neexistují signály, že by měly v průběhu projednávání textu nastat nějaké komplikace ve smyslu zablokování návrhu.

Směrnice o ochraně pracovníků před optickou radiací

- Výbor EP pro sociální otázky a zaměstnanost 15. června o měsíc odložil projednávání návrhu směrnice o ochraně pracovníků před optickou radiací kvůli neshodě na tom, zda a jak do něj včlenit klauzuli o přírodních zdrojích záření (resp. o slunečním světle).

- *Sporné body*
- Zaměstnavatelské organizace v čele s UEAPME, Velká Británie, Nizozemí a EPP-ED zastávají názor, že směrnice by otázku slunečního světla vůbec řešit neměla. Nejen proto, že ji zkrátka v normě nelze postihnout, ale především proto, že by vytvářela nepřijatelný tlak na podnikatelské prostředí.

Směrnice o službách

- Návrh kontroverzní směrnice o službách se v průběhu června a července znovu dostal na stůl v Evropském parlamentu, tentokrát ve Výboru pro vnitřní trh.
- Jeho členové k němu připojili neuvěřitelných 936 pozměňovacích návrhů (EPP-ED 460, socialisté 255, zelení 73), přičemž opět vykrytalizovaly dvě základní pozice. Jednu prezentuje socialistická zpravodajka Evelyne Gebhardt, které chce mermomocí zachovat „evropský sociální model“ a tudíž se staví proti přijetí směrnice v podobě, jak ji původně navrhla Komise. Druhý postoj prezentuje Malcolm Harbour z EPP-ED, který naopak návrh Komise podporuje a nehodlá ustupovat v neprospěch naplnění jedné ze čtyř základních svobod jednotného vnitřního trhu.

Softwarové patenty

- Právní výbor EP 20. června poměrem 16:10 přijal zprávu týkající se návrhu směrnice o patentovatelnosti vynálezů implementovaných počítačem, jež se stala základem pro jednání pléna v této věci 7. července. Výbor se postavil proti většině návrhů Rady, která ve svém společném postoji prosazovala omezení předmětu směrnice tak, aby nebylo možné patentovat čistý software.
- *Hodnocení zprávy*
- Reakce na zprávu výboru EP, jež bylo možné dohledat, byly dvě – obě negativní. UEAPME a další zaměstnavatelské organizace kritizovaly postup výboru s ohledem na SMEs. Nadace pro svobodnou informační infrastrukturu (FFII) se pak postavila proti „robustní“ podobě normy.

- *Výsledek*
- O otázce softwarových patentů hlasovalo 6. července plénum EP. Poslanci v poměru 648 hlasů ku 14 odmítli společný postoj Rady, čímž fakticky ukončili tři roky trvající legislativní proces. Dohodovací řízení nebude s ohledem na diametrálně odlišné názory Rady a EP zahájeno.

Zpráva o značení obsahu ftalátů v dětských hračkách

- Výbor EP pro životní prostředí a ochranu spotřebitele 14. června přijal zprávu Antoniose Trakatellise, která navzdory názoru Rady požaduje, aby dětské hračky, které obsahují toxické a karcinogenní ftaláty, byly náležitě označeny tak, aby byla spotřebiteli (rodičům a potažmo dětem) dána jasná informace o potenciálním nebezpečí.
- *Výsledek*
- Plénum EP na svém zasedání 5. července nakonec došlo k závěru, že nejvhodnější bude zakázat vybrané druhy ftalátů pro použití ve všech hračkách pro všechny děti (bez ohledu na věk), čímž odpadne nutnost jednotlivé výrobky speciálně označovat. V tomto duchu vyznělo i hlasování poslanců. S ohledem na dosažený výsledek se na podzim očekává bezproblémové přijetí návrhu i v Radě, k jejímuž návrhu se EP nakonec více méně přiklonil.
- *Reakce*
- Výrobci hraček se obávají, že rozhodnutí EU o ftalátech je precedentem, který se může uplatnit kdykoli v budoucnosti a dále omezit jejich výrobu.

Statut členů Evropského parlamentu

- Evropský parlament 23. června v poměru 403:89 (při 92 absencích) schválil rezoluci Giuseppe Garganiho (EPP-ED) o Statutu členů EP. Text podpořil kompromis, který navrhla Rada.
- Kromě jednotného platu 7000 € měsíčně by měly být zavedeny také adresné refundace cestovního, protože paušální platby, které existují v současnosti, řada poslanců zneužívá.

1.2 Komise

Evropský sociální model

- Komisař Vladimír Špidla 20. června představil svou (údajně „velkolepou“) pětiletou vizi rozvoje tzv. evropského sociálního modelu.

- *Obsah prohlášení komisaře Špidly*
- Špidla prohlásil, že evropský sociální model byl, je a bude základem evropské demokracie, ať už se každodenní politika vyvíjí jakkoliv.
- Vedle toho (bez dalšího) poznamenal, že Evropa nepochybně je sociální velmocí a je v tomto směru odpovědná celému světu. Obecně lze říci, že Špidlův projev nepřekročil meze obecných frází, na což upozornili nejen komentátoři, ale i přímí účastníci jeho přednášky.
- *Další vývoj*
- K problematice evropského sociálního modelu se 11. července vyjádřil na jednání výboru EP pro zaměstnanost a sociální záležitosti britský ministr David Blunkett. V mnohém se vyjádřil proti Špidlovi.

Trh s plynem a elektřinou

- Evropská komise v červnu iniciovala šetření mezi producenty plynu a elektřiny v jednotlivých členských státech, aby zjistila, nakolik je trh v uvedených oblastech skutečně funkční.
- *Obsah šetření*
- Šetření se má týkat pouze velkoobchodních cen, resp. trhu. Pro maloobchodní se počítá s liberalizací až od července 2007. Průběžná zpráva o šetření se očekává na konci roku 2005, finální text pak v průběhu roku 2006.

Zelená kniha o energetické účinnosti

- Komisař pro energetiku Andris Piebalgs 22. června představil dlouho očekávanou Zelenou knihu o energetické účinnosti. Jejím hlavním cílem je snížit spotřebu energií v Evropě o 20% do roku 2020.
- *Legislativní výhled*
- V návaznosti na prezentaci Zelené knihy skupina poslanců EP oznámila, že zahájí debatu s občany a představí vlastní strategii do letošního září.
- *Sporné body*
- Poslanci EP napříč frakcemi vyslovili názor, že tendence snižovat spotřebu energií může napomoci snížit nezaměstnanost, zvýšit konkurenceschopnost Evropy a zajistit ochranu životního prostředí. To vše ale za podmínky závazných cílů, koherentní legislativy, investic do lidských zdrojů a „finančních implikací“. V současnosti se zdá, že představená zelená kniha i kroky vedoucí k její realizaci spadají do stejné kategorie jako známá Lisabonská strategie: nemá potenciál vést ke změně, ve výsledku pouze neúměrně a uměle zatíží jednotlivé subjekty společného trhu a pokříví jejich ekonomické rozhodování.

Zrušení daně za registraci silničních vozidel

- Komise 20. června představila návrh směrnice, která by měla zrušit daň za registraci silničních vozidel tak, aby v rámci Unie nedocházelo k případům dvojího zdanění a tedy k pravidelnému narušování pravidel společného vnitřního trhu.
- *Hodnocení návrhu*
- Ve výsledku by pro spotřebitele bylo lepší, pokud by navrhovaná norma platila, protože by podle Komise získal jasnou informaci o ceně v rámci celého vnitřního trhu. Principiálně akceptovatelná myšlenka ovšem trpí hned několika zásadními nedostatky.
- Daňová politika patří obecně mezi jednu z posledních domén národních států. Dalším problémem je záměr Komise včlenit do návrhu klauzule o tom, že struktura daně by byla odvislá od environmentálních kritérií; vozidla s nižší produkcí CO₂ by byly zvýhodněna.

Ekoznačení produktů z ryb

- Evropská komise 29. června zahájila diskusi o vhodném „ekoznačení“ produktů z ryb, po němž údajně už delší dobu volají nejen environmentální nevládní organizace, ale také spotřebitelé.
- *Sporné body*
- Otázka ekoznačení prezentovaná formou „diskuse“ je klasickým případem toho, jak se na úrovni EU začínají vytvářet na první pohled přínosné, později ale jednoznačně zbytečné a neproporcionální normy. Debata o ekoznačení spadá do stejné kategorie jako např. diskuse o definování telecího, jež probíhala v dubnu. Za oběma je patrný zájem konkrétních lobbyistických agentur a/nebo států, přičemž v obou případech je oním „důležitým prvkem“ anonymní spotřebitel.

Úprava doby řízení a doby odpočinku v nákladní automobilové dopravě

- Evropská komise 27. června publikovala svůj názor na pozměňovací návrhy EP v otázce nařízení, které má zcela nově a „evropsky“ upravit dobu řízení a dobu odpočinku v nákladní automobilové dopravě.
- Komise se ve svém názoru ve většině otázek přiklonila na stranu Rady a tedy volnějšího režimu.
- *Další výhled*
- Dohodovací řízení by mělo být ukončeno 6. prosince 2005, nicméně meritorní rozpory mezi Radou a Komisí na jedné straně a EP na straně druhé ukazují, že uvedené datum lze považovat

spíše za referenční. Pokud se však nedospěje ke shodě ani po prodloužení legislativního procesu, bude projednávání návrhu protentokrát ukončeno. Nic ale nebrání Komisi v tom, aby jej prezentovala v pozměněné podobě znovu.

Řízení Komise proti zemím, které řádně neimplementovaly unijní legislativu

- Komise ve dnech 7.-11. července zahájila hned několik řízení proti zemím, které ve stanovené lhůtě neimplementovaly legislativu EU, popř. ji implementovaly s výhradami či nedostatečně. V překvapivě mnoha případech figuruje i Česká republika. Jde o oblast telekomunikací, otázku registrace vozidel, omezovačů rychlosti v některých typech vozidel a o otázku snižování hluku.
- Ve všech případech Komise stanovila lhůtu dvou měsíců, v jejímž rámci očekává od dotčených států reakci. Pokud se tak nestane, bude pokračovat v dalším šetření, které může dospět až k soudnímu řízení.

1.3 Rada

1.3.1 Rada pro zemědělství a rybolov

Reforma tržního řádu cukru

- 22. června byl komisařkou pro zemědělství M. F. Boelovou představen nový návrh reformy tržního řádu cukru.
- *Sporné body reformy cukerního pořádku*
- Původní návrh reformy z července 2004 vyvolal oprávněné ostré reakce ze strany nových členských států, byl též ve sporu se zájmy českého zemědělství.
- Jeho parametry totiž měly v podstatě za cíl proměnit relativně silné producentské země z řad nových členských států (k nim patřila i ČR jako druhý největší producent cukru po Polsku v rámci EU-10) v importéry.
- *Obsah nového návrhu*
- Nový návrh řeší situaci protestujících nových členských zemí jakýmsi „rafinovaným“ kompromisem: rozděluje producenty cukru do tří skupin: na skupinu se zachovanou vyšší kvótou, jejichž producentů se reforma, která má zahájit ústup dotovaného evropského cukru ze světových trhů, příliš nedotkne (v této skupině se vedle např. Španělska ocitlo z nových členských států i Polsko), skupinu, která není explicitně označena za „nekonkurenceschopnou“, jako tomu bylo v předchozím návrhu, předpokládá

se však postupné snižování produkce cukru v těchto zemích (do této skupiny náleží i Česká republika) a skupinu, v níž se předpokládá zánik výroby a import cukru (řada menších nových členských států).

- Mimo to reforma předpokládá 39% snížení minimální ceny cukru během let 2006-2007 (což není cena, kterou zaplatí spotřebitel v obchodě, kde má na cenu cukru vliv i prodejce, ale minimální cena garantovaná producentovi).

1.3.2 Rada EcoFin

Tříletý plán Komise v oblasti růstu a zaměstnanosti

- Rada na zasedání 12. července podpořila Komisi předložený tříletý plán, který má obsahovat rámcová vodítka pro oblast priorit Lisabonské strategie – růstu a zaměstnanosti.
- *Obsah a sporné body plánu*
- Povaha plánu a přístup, s nímž se pokouší reagovat na fakt hospodářské stagnace a vysoké nezaměstnanosti, především v řadě států eurozóny, dosvědčuje, že EU není příliš schopna hledat řešení v jiné podobě než regulací, plánováním a centralizací.
- Program má totiž podobu narýsování hlavních směrů makroekonomické, mikroekonomické i sociální politiky ve smyslu politiky zaměstnanosti. Plán přímo a explicitně přiznává, že mu jde o zjednodušení a výraznější zacílení v oblasti řízení (!) ekonomiky EU.
- Aplikace a požadavky plánu mají mít významný vliv na členské státy v uvedených politicko-ekonomických oblastech, členové EU jsou totiž podle něj povinni vypracovat do 15. října 2005 vnitrostátní reformní programy, jimiž se mají řídit. V jejich rámci by měly členské státy do uvedených reformních procesů v maximální míře zaangažovat regionální a lokální samosprávu, odborové organizace a NGOs, přičemž by o jejich zapojování měly „podrobně informovat“, což ovšem v praxi neznamená o mnoho více než další nárůst byrokracie spojený s produkcí jakýchsi podrobných zpráv, jejichž efektivita pro řešení daných problémů je přinejmenším sporná.
- Zprávy o pokroku členských států, publikované vždy na podzim, má Komise posoudit v lednu následujícího roku a zapracovat do Výroční zprávy, na jejím základě pak má docházet k dalším diskusím o eventuelní změně navržených hlavních linií rozvoje.

1.3.3 Rada pro justici a vnětro (mimořádné jednání)

- V souvislosti s teroristickými útoky, které se odehrály v londýnském metru a v městských autobusových linkách 7. července, bylo svoláno na 13. červenec mimořádné zasedání ministrů pro oblast justice a vnětra.
- Na zprávy o útocích, při nichž zahynulo téměř 60 lidí a stovky dalších byly zraněny (v době vzniku monitoringu není zcela přesný počet obětí, jejichž identifikace stále probíhá, ještě znám) reagovali představitelé EU jednoznačným odsouzením. Zprávy zasáhly EP zrovna v době průběhu plenárního zasedání, 14. července byl v rámci celé EU vyhlášen den smutku.
- Na agendě jednání této Rady se tedy ještě před řádným zasedáním 26. července objevily otázky financování, radikalizace postupu a zlepšování infrastruktury oblasti výměny dat v rámci policejní spolupráce, European Evidence Warrant a rámcová rozhodnutí o ochraně dat.

1.3.4 Rada pro dopravu, telekomunikace a energetiku

Nařízení o digitálních tachografech

- Rada ministrů dopravy se na svém jednání 27. června zabývala otázkou implementace kontrolního nařízení o povinném zavádění digitálních tachografů.
- *Legislativní pozadí*
- Od dubna 2004 běželo více než roční moratorium, které mělo vést k tomu, že naplnění litery nařízení bude možné zvládnout.
- *Výsledek*
- Rada na svém zasedání nakonec bez ohledu na jednání o novele nařízení rozhodla o prodloužení lhůty pro zavedení digitálních tachografů do 1. ledna 2006. IRU a další organizace tak fakticky dosáhly svého, byť Komise upozornila, že lhůta de iure vyprší 5. srpna 2005, ale do 1. ledna 2006 nebudou vůči konkrétním subjektům zahajována správní a soudní řízení. Poté však lze ze strany Komise očekávat „ofenzivu“ ve smyslu podrobných kontrol dodržování příslušného nařízení.

Otázka evropských řídicích průkazů

- Předmětem jednání Rady ministrů dopravy se stalo mimo jiné též jednání o společném postoji k návrhu evropských řídicích průkazů, které nakonec skončilo neúspěchem.

- *Další výhled*
- Evropský parlament, který o otázce spolurozhoduje, je pro „nadnárodní“ opatření, nicméně signalizoval, že je ochoten s Radou nadále jednat. Existují ale oprávněné obavy, že britské předsednictví nenavrhne v dané věci nic víc než předcházející předsednictví lucemburské a kompromisního řešení se tedy v následujícím půlroce na úrovni Rady nedosáhne.
- Ihned po oznámení neúspěchu při jednání o evropských řidičských průkazech vystoupila s prohlášením EuroCop, konfederace sedmadvaceti evropských policejních organizací, která instituce EU vyzvala k co nejrychlejšímu přijetí návrhu.

Otázka licencí pro regulátory letecké dopravy

- Rada se shodla se na společném postoji v otázce licencí pro regulátory letecké dopravy.
- *Sporné body*
- Dlouhá debata se nicméně vedla o požadavcích na jazykovou vybavenost. Společný postoj Rady vyžaduje krom vysokého stupně znalosti angličtiny také znalost lokálního jazyka pro případy (krize), kdy je nutné komunikovat s místními lidmi, kteří neumějí anglicky.
- Fakt, že Rada po celou dobu projednávání návrhu úzce spolupracovala s EP, znamená, že finální legislativa bude téměř doslovně odrážet právě její společný postoj.

Otázka práv cestujících po železnici

- Rada odmítla maximalistický návrh Komise upravující práva cestujících po železnici nad rámec stávajícího, obecně vyhovujícího režimu.
- *Sporné body*
- Rada signalizovala ochotu jednat nad rámec COTIF pouze v otázce posílení práv imobilních cestujících a práv všech cestujících v případech zpoždění nebo zrušení spoje. Komise podporovaná Evropským parlamentem přitom usiluje např. o záruky ze strany přepraveců v případě zranění či smrti cestujícího. Tato a podobné otázky by podle Rady měly být předmětem individuálních nabídek ze strany přepraveců, nikoliv závazným předpisem.
- Obecně lze podporovat trend, aby výsledná norma co nejvíce odrážela stávající „lehký“ COTIF režim. Norma, jíž navrhuje Komise, má potenciál působit nezamýšleně nejen na železniční přepravce, ale potažmo (a především) na samotné cestující.

Vzájemné uznávání dopravních přestupků

- Rada na svém zasedání rámcově přivítala možnost vzájemného uznávání dopravních přestupků a otázek, které s nimi úzce souvisejí. Legislativní naplnění uvedeného záměru je však v současnosti v nedohlednu – ministři se neshodli na jeho konkrétních parametrech.
- *Sporné otázky*
- Harmonizace dopravních přestupků a dalších souvisejících otázek v současnosti naráží na neexistenci shody ve věci praktické realizace. Francie např. prosazuje jednotnou maximální rychlost na dálnicích všude v Evropě, Německo požaduje, aby mladí řidiči měli při řízení bez výjimek nulové množství alkoholu v krvi. Priority se různí. Komise zatím nepředstavila žádný konkrétní legislativní návrh. Obecně přitom panuje obava, že jakákoli norma v této oblasti bude působit proti principu subsidiarity a tudíž nebude v legislativním procesu obhajitelná.

Program britského předsednictví v oblasti dopravy

- Velká Británie 14. června ústy svého ministra dopravy představila své priority v rezortu v době nastávajícího předsednictví Británie v EU.
- Mezi priority náleží evropské mýtné založené na adresných poplatcích jednotlivých uživatelů silnic, liberalizace železnic (osobní přepravy), práva cestujících po železnici a dohoda se Spojenými státy v oblasti letecké dopravy.
- *Britský program z hlediska ČR*
- Podobný vývoj lze očekávat i v dalších otázkách, které jsou v sektoru dopravy obecně považovány za důležité. Z českého hlediska jde mj. i o podstatnou položku týkající se zákazu jízdy nákladních automobilů o víkendech, která bývá poměrně pravidelně na úrovni Rady blokována už od roku 2002.

1.3.5 Rada pro zaměstnanost a sociální ochranu

Neformální zasedání v Belfastu a program britského předsednictví v oblasti sociální politiky

- Ve dnech 7. a 8. července se v Belfastu konalo neformální zasedání Rady pro zaměstnanost a sociální ochranu, bylo však výrazně ovlivněno teroristickými útoky v Londýně. Britské předsednictví nicméně hodlá v nezměněné podobě realizovat v následujícím půlroce všechny kroky tak, jak si původně předsevzalo.

- *Klíčové body*
- Britské předsednictví bude v následujícím půlroce pořádat několik formálních i neformálních ministerských schůzek, které všechny budou usilovat o snížení nezaměstnanosti, zvláště mezi mladými lidmi a těmi, kteří dlouhodobě nemožou najít práci.
- *Sporné body*
- Přes veškeré ambice britského předsednictví nelze v oblasti (ne)zaměstnanosti v Evropě očekávat žádné kruciólní změny. Nehledě na to, že samotné meritum věci očekává komplexní, dlouhodobé a hlavně systémové řešení, hlavním problémem je, že Británie chce k problému zaměstnanosti přistoupit prostřednictvím tzv. Lisabonské strategie a jejích cílů.
- Britské předsednictví by mělo adekvátně reagovat na jasná čísla a opustit tedy cestu Lisabonu. Snížit nezaměstnanost lze obecně spíše omezením množství pravidel než jejich stálou revizí, která ve výsledku vede k nepřehlednosti. Pokud si to současná předsednická země neuvědomí, popř. neponechá více prostoru jednotlivým členským státům, potrvá tristní stav v oblasti zaměstnanosti i nadále.

1.3.6 Rada pro hospodářskou soutěž

- Rada pro otázky hospodářské soutěže se sešla na neformálním zasedání v Cardiffu ve dnech 11.-12. července. Tématem jednání byly dvě základní otázky: tzv. lepší regulace a sedmý rámcový program pro výzkum a vývoj.
- S ohledem na charakter jednání a absenci dohody o nové finanční perspektivě Rada nedospěla v otázce rámcového programu k žádnému závaznému rozhodnutí. Ministři se rovněž neshodli na tom, které jeho součásti „obětovat“ v případě možného snížení prostředků na výzkum a vývoj v následujícím období.
- Je potěšitelné, že Komise společně s Radou hodlají zjednodušit legislativní prostředí na úrovni EU, ale s ohledem na existující sumu norem by bylo nezbytné zasáhnout spíše do stovek až tisíců předpisů, což je pochopitelně v aktuálním horizontu nereálné. Nutno nakonec ještě dodat, že i při procesu tzv. zjednodušování norem se v průběhu legislativního procesu často do návrhu včlení i zcela kontraproduktivní klauzule. Přestože existuje meziinstitucionální ujednání, že při zajišťování „lepší regulace“ budou Rada, EP i Komise jednat ve zkráceném legislativním řízení, v posledku nejde o závazek, který by instituce musely nezbytně dodržovat.

II. ČÁST – PŘÍLOHA

Aktuální problémové oblasti spjaté s legislativní aktivitou či její intenzivní přípravou

2.1 Britské předsednictví – priority

- Od 1. července přebírá půlroční předsednictví EU Velká Británie. Tato skutečnost je o to závažnější v kontextu událostí posledních dvou měsíců a v kontextu úlohy, jakou v nich Blairova Británie sehrála.
- *Obsah britských priorit*
- Předpokládané priority Británie nastínila ještě před tím, než se 1. července ujala předsednictví. Klíčovou roli v nich má hrát ekonomický rozvoj, ale také sociální stránka, bezpečnost a role EU ve světě, pod níž by chtěla Británie chápat především úspěšné zakončení kola jednání WTO v Dauhá a posílení zodpovědnosti vůči africkému kontinentu.
- Z hlediska vnějších vztahů EU lze očekávat (a naznačené priority britského předsednictví to potvrzují), že Británie se bude snažit o boření obchodních bariér ve vztazích s USA.
- V tomto bodě se zřejmě střetne s Komisí, nelze totiž zapomínat na to, že jednou z významných událostí vnějších obchodních vztahů EU minulého půlroku bylo uvalení 15% cla na některé americké produkty.
- Důležitým bodem v kontextu dění obklopujícího otázku evropského rozpočtu je naznačovaná snaha Velké Británie o zlepšení a zefektivnění vztahu evropských institucí v jejich práci nad legislativou, též v rámci nové meziinstitucionální dohody, která tvoří implementační základ pro finanční perspektivu.
- Británie by se chtěla soustředit také na efektivní řešení některých „slepých uliček“, do nichž se vývoj evropské legislativy dostal během lucemburského předsednictví (nutno však zdůraznit, že nikoli primárně vinou tehdejší předsednické země). Je to především odmítnutá směrnice o službách, jejíž přepracovanou podobu by Británie ráda prosadila. Další bod konkrétních legislativních priorit se týká také volného pohybu čtyř svobod, otázky na pomezí volného pohybu služeb a kapitálu. Jedná se o legislativu týkající se trhu s finančními službami.
- *Británie a proces rozšiřování EU*
- Z hlediska budoucnosti procesu rozšiřování je známo, že Velká Británie náleží k největším podporovatelům dalšího rozšíření EU. Navrhuje proto pokračovat v jednáních o detailech vstupu

s Rumunskem a Bulharskem a započít vážná jednání o vstupu s Tureckem, což je kontroverzní otázka především z hlediska Francie.

- *Potenciální sporné body britských priorit*
- Je třeba zastavit se ještě u jednoho bodu britských priorit, a tím je prioritou bezpečnosti, která z pohledu britského předsednictví znamená především bezpečnost vnitřní – naplňování Haagského programu a Akčního plánu boje proti terorismu.
- Británie také podporuje legislativní návrhy týkající se zadržování a shromažďování telekomunikačních dat za účelem potenciálního vyšetřování, které právě z výše uvedených důvodů rozporu s právem individua na ochranu soukromí odmítli někteří poslanci EP.
- Z britských plánů v oblasti vnitřní bezpečnosti tedy vyplývá, že prioritou boje proti terorismu je často povyšována nad doktrínu přísného dodržování některých lidských práv. Události ze 7. července 2005 ovšem do značné míry nutí přehodnotit taková oceňování a kritiku britských priorit v oblasti Justice a vnitra.

2.2 Evropská ústava

- 10. července, zcela ve stínu závažnějších aktuálních událostí v EU, se odehrálo referendum o Evropské ústavě, které uspořádala bývalá předsednická země Lucembursko navzdory odmítnutí tohoto dokumentu v hlasováních francouzském a nizozemském, která se odehrála v květnu a červnu 2005. 56,5 % hlasujících voličů se vyslovilo pro, 43,5 % proti.
- Výsledku lucemburského referenda se ihned chopili předseda Komise Barroso a předseda EP Borrell za účelem toho, aby zdůraznili, že jej vnímají coby pozitivní signál, který naznačuje, že není mrtvý ani samotný dokument, ani koncepce politického rozměru evropské integrace.

2.3 Finance EU

- Otázka financování EU byla v průběhu června a července spojena především s výsledkem jednání Evropské rady, které se uskutečnilo 16. a 17. června. Státníkem, jehož jméno bylo nejčastěji v souvislosti s finanční perspektivou EU pro roky 2007-2013 zmiňováno, byl britský premiér Tony Blair.
- Britský premiér zdůraznil neudržitelnost takového modelu financování při současném geografickém rozšiřování EU, které Británie

podporuje (včetně přijetí Turecka). Blair ve svém odmítavém postoji k lucemburskému návrhu finanční perspektivy podtrhl, že je nutno zahájit kompletní reformu zemědělského rozpočtu ještě do roku 2013, nikoli až s přípravou nové finanční perspektivy. Je podle něho nepřijatelné, aby byl do roku 2013 fakticky zachován stav, při němž zemědělství pohlcuje 40 % evropského rozpočtu, což by mělo do roku 2014 znamenat celkové výdaje ve výši 311 mld. euro.

- *Blairovi oponenti*
- Blairovi oponoval tradičně francouzský prezident Chirac postojem, podle něhož musí být do roku 2013 zachovány závazky financování CAP, dohodnuté na summitu v roce 2002.
- Postoj Británie k navrhované podobě finanční perspektivy se stal pochopitelně předmětem kritiky též ze strany předsedající země, konkrétně jejího premiéra Junckera, který napadl Blaira poměrně často používanou kritikou: že staví zájem Velké Británie (neústupnost v otázce rabatu) nad zájem EU-25.
- Blair se pokoušel vyvrátit kritiku svým vystoupením před plénem EP 23. června. Ve svém projevu poněkud zmírnil postoj vůči otázce zemědělského rozpočtu i vzhledem ke kritice evropského sociálního modelu, z níž bývá často jeho stoupenci obviňován. Zdůraznil naopak, že reformy evropského rozpočtu, které by měly znamenat především transformaci jeho struktury a transformaci CAP jako takové, by se měly dít postupně, nikoli nárazově.
- 4. července po setkání Komise s představiteli předsednické země britský přístup dramatickými slovy kritizovala také komisařka pro rozpočet Grybauskaitė. Poukazovala především na to, že zástupci předsednické země hovořili v debatách o evropských financích v podstatě pouze o přípravě rozpočtu na rok 2006 a zcela vynechávali spornou otázku finanční perspektivy.
- Komise z hlediska vlastních (do určité míry i mocenských postojů) k procesu evropské integrace nemá zájem na tom, aby podíl na financování evropských politik přebíraly členské státy. Upozorňuje přitom na to, že redukce financování tržních operací a dotací, systém kofinancování či stanovení stropů pro přímé dotace, které mohou farmáři obdržet, bude mít ve skutečnosti za následek snížení přítoku financí do zemědělství, což má být nepříjemné zejména z hlediska nových členských států.
- V oblasti zemědělství mu jde především o princip zvýšeného kofinancování dotací ze strany členských států. Nenavrhuje však úplnou renacionalizaci CAP (a její „rozbití“, jak by to nazvali

kritikové především z řad Komise), ale jakýsi kombinovaný princip.

- *ČR a problém evropských financí*
- Budoucnost finanční perspektivy byla před zasedáním Rady EcoFin, jež jednala 12. července o obecných otázkách týkajících se ekonomiky a financí EU a 15. července o otázkách rozpočtových, nejistá. Objevovaly se nové návrhy (též z lucemburské strany), aby došlo ke zkrácení plánovacího období finanční perspektivy ze 7 let na 3 roky.
- *Problémy nové finanční perspektivy a oficiální postoje české strany*
- K možnosti brzkého dosažení shody na podobě nové finanční perspektivy se vyjádřil skepticky i stálý velvyslanec ČR při EU Jan Kohout. Podle Kohouta nebude finální podoba konsensu na parametrech perspektivy dosažena dříve než v březnu 2006, čímž ovšem Kohout předem vylučuje možnost, že by k dosažení shody na finanční perspektivě mohlo dojít pod vedením Velké Británie a dle jejích požadavků.
- Kohout vyjádřil za českou stranu určité sympatie k možnosti kofinancování zemědělské produkce, které (jak již bylo řečeno výše) by mohlo být z hlediska ČR, jež nyní stejně dorovnává přímé platby zemědělcům z vlastních prostředků, výhodné. Současně ovšem přidal kontroverzní tvrzení o tom, že podstata naplňování cílů Lisabonu má pro nové členské státy spočívat v kohezní politice.

2.4 Justice a vnitro

- Jak konstatovala výroční zpráva vydaná v červnu 2005, Eurojust, což je de facto zárodek evropské prokuratury, dává najevo nespokojenost a rozčarování nad tím, že zejména nové členské země málo využívají jeho služeb. Podle zprávy vzrostla činnost Eurojust od roku 2003, tedy během doby, kdy se EU rozrostla o deset členských zemí, pouze o 27 %. Podobně je na tom evropská protikorupční agentura OLAF.
- *Eurojust – pro a proti*
- Na druhé straně je třeba konstatovat, že Eurojust se za dobu své existence pokouší aktivně působit v rámci boje proti terorismu, což projevoval zejména v období následujícím po madridských atentátech v březnu 2004. Madridské atentáty také přiměly EU, aby dala smíšeným vyšetřovacím týmům v rámci Eurojust (týmům, do nichž jsou zaangażovány nejméně tři členské země EU) legislativní bázi.

- *Jednání Rady pro justici a vnitro a výsledky červnového summitu*
- Poslední řádné jednání Rady pro justici a vnitro před tím, než se evropské instituce na měsíc odmlčí, jak je zvykem v průběhu srpna, se odehraje 26. července. Očekává se, že na pořadu jednání se objeví témata svázaná s prioritami britského předsednictví, včetně některých kontroverzních témat (European Evidence Warrant, legislativa týkající se zadržování a sběru telekomunikačních dat, Haagský program).
- *Hodnocení legislativního dění na poli justice a vnitra*
- Akční plán obsahuje 273 (!) iniciativ, z čehož téměř 90 má legislativní (tedy ve výsledku závaznou) povahu. Jeho konečná podoba by měla být známa do konce roku 2005, k další revizi má dojít v roce 2006. Do určité míry může jít o další „velkolepý“ evropský legislativní program, o němž se bude jednat (a jedná) s výsledky více než spornými. Zahrnuje však též některé velmi závažné elementy, které je třeba neztratit ze zřetelů v záplavě slovního balastu. Návrhy typu European Evidence Warrant budou bez jakýchkoli pochyb vyžadovat hluboké zásahy i do českého trestního práva (a to je pouze zlomek ze zmíněného korpusu téměř stovky legislativních iniciativ programu).
- *Tragické události v Londýně*
- Do harmonogramu jednání Rady pro justici a vnitro, stejně jako do projednávání legislativy svázané s touto oblastí, ať již po obsahové, nebo po finanční stránce, významným způsobem zasáhly tragické události v Londýně 7. července (viz výše), pod jejichž vlivem bylo na 13. července svoláno mimořádné zasedání Rady.

2.5 Regionální politika

- Vývoj na poli regionální politiky byl v červnu a začátkem července determinován především dvěma skutečnostmi: nezdarem jednání o budoucí finanční perspektivě na summitu Evropské rady ve dnech 16.-17. června a standardním „rozložením sil“ mezi evropskými institucemi – Evropský parlament a Komise na straně jedné a Rada ministrů na straně druhé. Po prázdninách se vyjednávání o dalším směřování regionální politiky obnoví a lze čekat poměrně bouřlivou výměnu názorů.
- *Nekohezní povaha regionální politiky*
- Konference evropských periferních přímořských regionů (CPMR) po nezdaru jednání Evropské rady ve dnech 16.-17. června podrobně zanalyzovala poslední návrh lucemburského předsed-

nictví na další uspořádání financování regionální politiky v období 2007-2013. Výsledkem bylo zjištění, že regiony s vyšším HDP by paradoxně získávaly v procentuálním i absolutním vyjádření více prostředků na obyvatele než oblasti s HDP hluboko pod průměrem EU.

- *Strategické směry pro strukturální fondy v letech 2007-2013*
- Evropská komise ústy komisařů Danuty Hübner a Vladimíra Špidly 5. července prezentovala klíčový dokument, v němž definuje strategické směry pro hospodářskou, sociální a teritoriální kohezi v letech 2007-2013. Celkově jde o velmi obecný dokument. Jeho praktické naplnění je závislé na ochotě členských států dospět ke konečnému rozhodnutí o podobě nové finanční perspektivy na inkriminované roky, resp. na prostředcích, které budou pro oblast regionální politiky nakonec vyčleněny.
- Přestože návrh strategických směrů Rada na svém květnovém zasedání rámcově podpořila, podmínila svůj konečný souhlas získáním většího manévrovacího prostoru při administrování prostředků ze strukturálních fondů a opuštěním cesty, kdy Komise své strategické směry na další období pevně svazuje s cíli Lisabonské strategie.
- *Souhlas Evropského parlamentu s navrženou podobou regionální politiky v letech 2007-2013*
- Evropský parlament 6. července poměrem 574:45 (44 poslanci se zdrželi) schválil procedurou souhlasu (bez možnosti podávat pozměňovací návrhy) návrh obecného nařízení pro strukturální fondy v letech 2007-2013. V rámci prvního čtení spolurozhodovací procedury také přijal zprávy o výhledech jednotlivých strukturálních fondů. Krom toho EP neformálně vyzval Radu, aby co nejdříve (nejpozději do roku 2005) schválila novou finanční perspektivu.
- EP se vyslovil proti renacionalizaci regionální politiky, jíž požadují členské státy zastoupené v Radě, a pro zachování provázání jejích cílů s cíli Lisabonské strategie. Jinak řečeno, postavil se v tomto směru za Komisi, která tak potenciálně získala výhodnější vyjednávací pozici v dalších kolech jednání s Radou, jež lze očekávat z důvodu prázdnin nejdříve v září. Na druhou stranu si Komise nemůže dovolit jednoduše ignorovat názor členských států, protože především v jejich rukou je osud budoucího financování Unie.
- *Nový nástroj pro regionální spolupráci*
- Evropský parlament na svém zasedání 6. července podpořil přijetím tzv. Olbrychtovy zprávy také vznik nového nástroje pro regionální spolupráci: Evropská uskupení pro přeshraniční spolupráci (EGCCs).

2.6 Rozpočet 2006

- Média, ještě předtím, než jejich plnou pozornost přitáhla situace vnitřní bezpečnosti a boje proti terorismu v Evropě v souvislosti s londýnskými červencovými útoky, informovala především o nejisté budoucnosti nové finanční perspektivy. V rámci evropských institucí však již byla před letní přestávkou v plném proudu příprava skutečného rozpočtu EU na rok 2006.
- *Rozpočtové priority EP*
- Rozpočet na rok 2006 vstoupí do rozhodovací procedury v září, EP však již v rámci červencového zasedání nastínil své rozpočtové priority. Řada členů EP přitom vyjádřila pochybnosti, zda bude především s ohledem na vyšší čerpání přímých plateb v zemědělství dostačovat celková částka, která je pro rok 2006 k dispozici ve výši 112 mld. euro.
- Další oblastí, v níž členové EP vidí vyšší potřebu čerpání rozpočtových prostředků, než navrhuje současné parametry rozpočtu na rok 2006, je oblast Lisabonské agendy, konkrétně výdaje na rozvoj konkurenceschopnosti, zaměstnanosti a hospodářského růstu.
- EP volal po speciálních výdajích též v oblasti pomoci Afghánistánu, Iráku a Asii postižené tsunami. Celkový objem rozpočtu navrhuje Komise ve výši 1,02% GNI EU. EP schválil na plenárním zasedání 6. července zprávu socialistického poslance Pittella, podle níž navrhuje zvýšení rozpočtu o 6% vůči celkovému objemu rozpočtu pro rok 2005.

2.7 Zemědělství

- Setkání Rady ministrů zemědělství 20. a 21. června bylo z hlediska ČR poznamenáno dvěma důležitými událostmi: v první řadě diskusí o novém návrhu Komise ve věci kontroverzní reformy cukerního pořádku, v druhé řadě se pak jednání věnovalo otázce rozvoje venkova.
- V případě zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) se jednalo především o otázku minimálních finančních stropů pro jednotlivé osy (osa 1: konkurenceschopnost; osa 2: životní prostředí a kultivace krajiny; osa 3: diversifikace ekonomiky na venkově) a o otázku definice „nejvíce znevýhodněných regionů“ (Less Favoured Areas), kterou prosazují především státy obávající se ztráty finančních prostředků ze strukturálních fondů po rozšíření EU a zvýšení průměrného HDP (Francie, Španělsko, Portugalsko). Jde o to, na jakých proměnných je třeba definici Less

Favoured Area založit, do jaké míry zohlednit geografické podmínky a do jaké míry ekonomický rozměr.

- *Sporné body – financování os EAFRD*
- Otázka financování jednotlivých os představovala ošemetný problém z hlediska výsledků jednání Evropské rady. Protože Evropská rada nedospěla ke shodě na celkové struktuře i finančním obsahu navrhované finanční perspektivy, mohli ministři zemědělství uzavřít své jednání pouze politickou dohodou nezávazného charakteru.
- *Výsledek jednání Rady a kritika*
- Výsledek jednání lze interpretovat z různých pohledů. Rada přijala jednomyslně politické rozhodnutí o alokaci 88,7 mld. euro pro EAFRD během sedmi let.
- Rada sice schválila vyšší flexibilitu v otázce stropů financování pro jednotlivé osy, ale nikoli zcela: pouze v otázkách financování rozvoje malého a středního podnikání a v podpoře lesního hospodářství (25 % celkových finančních prostředků z EAFRD je přitom nutno věnovat na životní prostředí, pouze 10% je povinných pro oblast konkurenceschopnosti a 10% pro oblast ekonomické diverzifikace venkova, která je paradoxně často považována za nejpálčivější otázku).
- *Nedostatky politického rozhodnutí*
- Z jednání byla pro jistotu zcela vypuštěna otázka definice LFA, kterou některé členské země považovaly za klíčovou. Byla odložena s tím, že konečný výsledek otázky financování této samostatné regionální kategorie musí být dosažen do roku 2010.
- Podobně výsledek jednání nezahrnuje přesnou alokaci prostředků pro jednotlivé členské státy. Nebyla vyřešena ani sporná otázka rezervních programů Leader, které představují dodatečné prostředky, z nichž je možné čerpat pouze na základě předchozího úspěchu již běžícího programu.
- *Další body jednání Rady, výhled pro jednání 18. a 19. července*
- Přestože otázka EAFRD a cukerního pořádku představovala nejostřeji sledované body zasedání Rady, nelze zapomínat ani na jiné, z hlediska nových členských států neméně důležité problémy. Jde především přebytky obilní produkce, které vnitrozemské středoevropské státy nemohou z důvodu stanovených kvót snadno exportovat.
- Na červnovém jednání Rady ministrů zemědělství se původně očekávalo ještě projednávání směrnice o označování vajec.
- Některé z výše jmenovaných otázek (obilní přebytky, označování vajec) by se měly objevit na agendě červencového jednání Rady.

I. ČÁST

MONITORING KONKRÉTNÍ LEGISLATIVY ČI LEGISLATIVNÍCH PROGRAMŮ, KTERÉ JSOU V SOUČASNOSTI NA POŘADU JEDNÁNÍ EVROPSKÝCH INSTITUCÍ – VYBRANÉ OBLASTI

1.1 EVROPSKÝ PARLAMENT

Mobilita pacientů

EP 9. června v plénu přijal vlastní zprávu (own initiative report), v níž požaduje, aby se zásady jednotného vnitřního trhu (tzv. čtyři svobody) standardně uplatňovaly i v oblasti zdravotní péče. Text předložil britský poslanec EPP-ED John Bowis. Charakter dokumentu nezaručuje, že se jím budou další instituce zabývat. Přesto obsahuje výzvu Komisi, aby připravila návrh charty služeb ve zdravotnictví a práv a povinností pacientů a aby do ledna 2007 připravila hlavní směry týkající se mobility pacientů. Zpráva EP odkazuje na dokument Komise COM(2004)301, který se věnuje mobilitě pacientů, ale neobsahuje žádný časový harmonogram jejího postupného zavádění.

Sporné body

Myšlenka, kterou EP prezentoval, je rámcově obhajitelná, naráží/narazí však na četné překážky, které mohou původní záměr zcela pozměnit. Nutno upozornit, že kontroverzní návrh směrnice o službách, o němž se na úrovni EU už delší dobu bezvýsledně jedná, se službám ve zdravotnictví nevěnuje, avšak předpokládá, že po vstupu normy v platnost bude otázka řešena předložením speciálního legislativního návrhu. EP tedy žádá urychlení jednání o této věci. Problémem je, že otázky zdravotnictví dosud téměř zcela spadají do kompetence členských států. Byť by aktivita na úrovni Unie mohla „externě“ vést k tlaku na vyřešení nejpálčivějších problémů zdravotnictví na úrovni států, zpráva EP spíše ukazuje opačný trend: regulaci, komplikace a výslednou nepoužitelnost klauzule o mobilitě pacientů včetně znesnadnění řešení lékové politiky a náhrad za ošetření v zahraničí v jednotlivých státech. Komise zatím žádné stanovisko ke zprávě EP nevydala.

Práva cestujících leteckých společností

Výbor EP pro dopravu 15. června (bez hlasování) projednával pracovní dokument o návrhu na-

řízení o informacích poskytovaných cestujícím leteckých společností.

Návrh byl Komisí představen v únoru 2005, přibližně rok poté, co došlo k leteckému neštěstí v egyptském letovisku Šarm-el Šejchu. Evropský parlament se postavil za zpřísnění režimu v tom smyslu, aby cestující nejen získávali relevantní informace o přepravci, se kterým poletí, ale aby také měli možnost změny přepravce v případě, že nepatří mezi tzv. věrohodné společnosti, resp. aby byli náležitě odškodněni tehdy, pokud jim přepravce neposkytne (opomene poskytnout) předepsané informace. Návrh Komise s podobnými úpravami nejprve počítal, ale před předložením textu Evropskému parlamentu byl nakonec poněkud „minimalizován“.

Legislativní pozadí

V následujícím období bude pokračovat projednávání ve výboru, očekává se přijetí zprávy o návrhu a hlasování v plénu EP. Poté bude návrh postupovat standardní cestou spolurozhodovací procedury. Prozatím neexistují signály, že by měly v průběhu projednávání textu nastat nějaké komplikace ve smyslu zablokování návrhu.

Směrnice o ochraně pracovníků před optickou radiací

Výbor EP pro sociální otázky a zaměstnanost 15. června o měsíc odložil projednávání návrhu směrnice o ochraně pracovníků před optickou radiací kvůli neshodě na tom, zda a jak do něj včlenit klauzuli o přírodních zdrojích záření (resp. o slunečním světle).

Směrnice by měla doplnit dosavadní trojici norem o hluku, vibracích a elektromagnetickém poli a o ochraně před nimi. Návrh o ochraně pracovníků před optickou radiací se na úrovni EU objevil poprvé v roce 1994 a zatím „neprošel“ sítím legislativního procesu. Rada přijala společný postoj až 22. března 2005. Po něm následuje druhé čtení v EP, které je právě na počátku. Rada i EP se shodují, že ochrana před nepřírodními zdroji radiace (rentgen, laser) je možná a lze ji ze strany zaměstnavatelů

prakticky zajistit. Ohledně přírodního záření shoda nepaduje.

Sporné body

Zaměstnavatelské organizace v čele s UEAPME, Velká Británie, Nizozemí a EPP-ED zastávají názor, že směrnice by otázku slunečního světla vůbec řešit neměla.

Nejen proto, že ji zkrátka v normě nelze postihnout, ale především proto, že by vytvářela nepřijatelný tlak na podnikatelské prostředí v rámci celé EU bez ohledu na lokaci provozů, které jsou s ohledem na geografické umístění vystaveny různě intenzitě slunečního svitu. Jinými slovy (obecně řečeno), návrh neodpovídá základním principům subsidiarity a proporcionality. Na druhé straně stojí socialisté, zelení a paradoxně i zpravodaj návrhu Csaba Ory z EPP-ED.

Legislativní pozadí

V průběhu června proběhl trialog EP, Rady a Komise a výbor EP se návrhu znovu věnoval na zasedání ve dnech 11.-12. července. K uspokojivé dohodě však nedospěl. Odpůrci návrhu nemají po přijetí společného postoje Rady v březnu příliš šancí na úspěch. Rada je rámcově pro návrh stejně jako EP a Komise. Navíc EP v dané věci vystupuje velmi flexibilně. A pokud při jednání výboru někteří členové prosadí zrušení klauzule o slunečním světle, lze očekávat, že Rada ji při svém druhém čtení do návrhu opět včlení.

Směrnice o službách

Návrh kontroverzní směrnice o službách se v průběhu června a července znovu dostal na stůl v Evropském parlamentu, tentokrát ve Výboru pro vnitřní trh.

Jeho členové k němu připojili neuvěřitelných 936 pozměňovacích návrhů (EPP-ED 460, socialisté 255, zelení 73), přičemž opět vykrystalizovaly dvě základní pozice. Jednu prezentuje socialistická zpravodajka Evelyne Gebhardt, které chce mermomocí zachovat „evropský sociální model“ a tudíž se staví proti přijetí směrnice v podobě, jak ji původně navrhla Komise. Druhý postoj prezentuje Malcolm Harbour z EPP-ED, který naopak návrh Komise podporuje a nehodlá ustupovat v neprospěch naplnění jedné ze čtyř základních svobod jednotného vnitřního trhu.

Klíčové sporné body

Komisař pro vnitřní trh Charlie McCreevy EP vyzval, aby jeho původní návrh modifikoval „citlivě“, aby žádná z uvedených perspektiv nepřevážila. S ohledem na turbulence okolo návrhu je jeho nicneříkající vyjádření symptomatické. EPP-ED požá-

duje, aby se směrnice vztahovala na co největší počet druhů služeb, včetně některých z těch, které jsou označovány za „veřejné“. Socialisté jsou naopak pro co největší omezení předmětu navrhované normy kvůli obavám z neočekávaných sociálních dopadů. Co se týče nejdiskutovanějšího prvku návrhu – principu originality, který má zajistit, že po naplnění podmínek pro provozování služby v domovské zemi lze službu provozovat kdekoli v EU -, pak EPP-ED je rámcově pro jeho zachování, zatímco socialisté jej chtějí nahradit méně liberalizujícím principem vzájemného uznávání, které se uplatnil na konci osmdesátých let při zavádění volného pohybu zboží. Obě strany přitom chtějí, aby při nabízení služeb kdekoli v Unii byly zachovávány standardy na ochranu spotřebitele a životního prostředí platné v dané zemi.

Další vývoj

Ještě před zahájením britského předsednictví se s premiérem Tonym Blairem setkali zástupci odborové centrály ETUC, jednající v intencích návrhu poslankyně Evelyne Gebhardt. Britský premiér ETUC přislíbil v některých otázkách „podporu“, konkrétnější však nebyl. 11. července se s Blairem sešli zástupci zaměstnavatelů sdružení v UNICE. Výstupy jejich jednání však nebyly zveřejněny. Právnícké lobbyistické skupiny (CCBE) mezitím vydaly prohlášení, v němž apelovaly na instituce EU, aby všechny právnícké profese byly celkově vyňaty z předmětu připravované směrnice, nejen z „dosa-hu“ principu originality.

Výbor EP pro vnitřní trh na svém zasedání 11. července opět nedospěl ve věci směrnice k žádné shodě. Znovu nebylo nalezeno řešení v otázce principu originality, šíře předmětu směrnice a nově ani ve věci toho, kdo by měl na dodržování směrnice dohlížet – zda hostitelská země (socialisté), nebo hostitelská a domovská země společně (EPP-ED).

Návrh směrnice byl ve dnech 11.-12. července zmíněn i na neformálním jednání Rady pro hospodářskou soutěž. Ministři však pouze prohlásili, že je třeba o něm dále jednat. Britský představitel pak ostatní ministry ujistil, že otázka služeb je jednou z priorit půlročního předsednictví Velké Británie.

Softwarové patenty

Právní výbor EP 20. června poměrem 16:10 přijal zprávu týkající se návrhu směrnice o patentovatelnosti vynálezů implementovaných počítačem, jež se stala základem pro jednání pléna v této věci 7. července. Výbor se postavil proti většině návrhů Rady, která ve svém společném postoji prosazovala omezení předmětu směrnice tak, aby nebylo možné patentovat čistý software.

Jinými slovy, výbor podpořil „robustní“ verzi návrhu, která se stala terčem kritiky open-source komunity, jež se obávala toho, že norma zmrazí další vývoj všech produktů, které v nějaké podobě používají software, resp. že fakticky dojde k potvrzení dominance některých klíčových hráčů na trhu.

Obsah zprávy

Krom toho se výbor věnoval dalším otázkách, které s návrhem směrnice přímo nebo nepřímo souvisely. Ve zprávě byl obsažen návrh na „kosmetickou“ změnu názvu směrnice, na změny některých definic a především návrh, který se zasazoval za větší zvážení dopadu směrnice na malé a střední podniky (SMEs). V tomto smyslu tedy výbor poněkud „korigoval“ své rozhodnutí představit velmi podrobnou normu nahrávající velkým firmám. Podle jeho představy měl být zřízen ad hoc výbor k posouzení dopadu na SMEs a mělo dojít k vytvoření fondu pro SMEs. Pak by mohla podle výboru být výsledná směrnice implementována v kratší (tříleté) než původně navrhované (pětileté) lhůtě.

Hodnocení zprávy

Reakce na zprávu výboru EP, jež bylo možné dohledat, byly dvě – obě negativní. UEAPME a další zaměstnavatelské organizace kritizovaly postup výboru s ohledem na SMEs. Nadace pro svobodnou informační infrastrukturu (FFII) se pak postavila proti „robustní“ podobě normy. UEAPME pak dodatečně publikovala zprávu, že 95 % evropských SMEs je už nyní efektivně vyloučeno z procesu inovací a patří mezi tzv. low-tech, popř. mid-tech firmy. Softwarové patenty by podle ní postavení SMEs ještě zhoršily a upřednostnily by „menšinové“, tzv. hi-tech podniky.

Výsledek

O otázce softwarových patentů hlasovalo 6. července plénum EP. Poslanci v poměru 648 hlasů ku 14 odmítli společný postoj Rady, čímž fakticky ukončili tři roky trvající legislativní proces. Dohodovací řízení nebude s ohledem na diametrálně odlišné názory Rady a EP zahájeno. Softwarové patenty v EU nebudou. Výsledek víceméně přivítaly všechny lobbyistické skupiny, byť každá z poněkud jiných důvodů. Komise prohlásila, že nový návrh v dohledné době nechystá.

Zpráva o značení obsahu ftalátů v dětských hračkách

Výbor EP pro životní prostředí a ochranu spotřebitele 14. června přijal zprávu Antoniose Trakatellise, která navzdory názoru Rady po-

žaduje, aby dětské hračky, které obsahují toxické a karcinogenní ftaláty, byly náležitě označeny tak, aby byla spotřebiteli (rodičům a potažmo dětem) dána jasná informace o potenciálním nebezpečí.

Zpráva byla přijata poměrem 39:6, čtyři poslanci se zdrželi. Ftaláty jsou chemické látky, které umožňují výrobcům hraček dosáhnout požadované mechanické pružnosti jejich výrobků. Rada je pro opatření, které je méně nákladné a svůj účel splní rovněž: zákaz prodeje hraček s ftaláty dětem do tří let. Speciální značení vytváří na straně výrobců další náklad, přičemž lze pochybovat o jeho účinnosti. Jeden z členů výboru EP Radu obvinil, že se „staví k dětem zády“.

Legislativní pozadí

Jednání o návrhu upravujícím segment hraček s ftaláty bylo zahájeno už před pěti lety a kvůli své kontroverzi bylo nesčetněkrát blokováno. Režim byl prozatím založen na rozhodnutí Komise a periodicky obnovovaných výjimkách, což bylo jak Komisi, tak výrobci hraček považováno za nesystemové.

Výsledek

Plénum EP na svém zasedání 5. července nakonec došlo k závěru, že nejvhodnější bude zakázat vybrané druhy ftalátů pro použití ve všech hračkách pro všechny děti (bez ohledu na věk), čímž odpadne nutnost jednotlivé výrobky speciálně označovat. V tomto duchu vyznělo i hlasování poslanců. S ohledem na dosažený výsledek se na podzim očekává bezproblémové přijetí návrhu i v Radě, k jejímu návrhu se EP nakonec víceméně přiklonil.

Reakce

Komise výsledek hlasování EP jednoznačně přivítala s tím, že konečně bude existovat jednoznačná a jediná harmonizující norma, která dodá právní jistotu nejen spotřebitelům, ale i výrobcům hraček. Ti však takové nadšení neprojevali. Obávají se, že rozhodnutí EU o ftalátech je precedentem, který se může uplatnit kdykoli v budoucnosti a dále omezit jejich výrobu.

Statut členů Evropského parlamentu

Evropský parlament 23. června v poměru 403:89 (při 92 absencích) schválil rezoluci Giuseppe Garganiho (EPP-ED) o Statutu členů EP. Text podpořil kompromis, který navrhla Rada.

Obsahem Garganiho zprávy byla především otázka platů evropských poslanců. Ti by po uplynutí prozatím nespécifikovaného přechodného období (nejspíše však po volbách v roce 2009) měli do-

stávat všichni stejný měsíční plat ve výši 7000 €. V současnosti jsou europoslanci placeni stejně jako poslanci příslušných národních parlamentů, čímž mezi nimi vznikají propastné platové rozdíly (maďarský poslanec – 800 € měsíčně versus italský poslanec – 12000 € měsíčně). Představitelé ostatních institucí EU přitom byli vždy placeni bez ohledu na to, jak jsou na tom jejich národní protějšky. Podle nového systému by platy poslanců EP měla hradit Evropská unie. Daň z příjmu by poslanci EP platili do rozpočtu EU, ale jednotlivé členské státy by si mohly ponechat možnost dodatečného zdanění, a to až na úroveň domácích daňových sazeb.

Kromě jednotného platu by měly být zavedeny také adresné refundace cestovního, protože paušální platby, které existují v současnosti, řada poslanců zneužívá.

První návrh Statutu byl v EP přijat v roce 1998 a stanovil zásadu nezávislosti a rovnosti podmínek všech poslanců. Dohodě pak dlouhodobě bránily spory o platech a náhradách výdajů. EP proto požádalo Radu o navrzení kompromisu, který poslanci v červnu schválili. Rada jej pak potvrdila bez hlasování.

1.2 KOMISE

Evropský sociální model

Komisař Vladimír Špidla 20. června představil svou (údajně „velkolepou“) pětiletou vizi rozvoje tzv. evropského sociálního modelu.

Učinil tak prakticky bez ohledu na výsledky referend o evropské ústavě ve Francii a Nizozemí i na krach summitu Evropské rady ve dnech 16.-17. června, v duchu hesla, které sám ve svém projevu použil: „Pokud nejedete dopředu, jdete nazpět.“

Obsah prohlášení komisaře Špidly

Špidla prohlásil, že evropský sociální model byl, je a bude základem evropské demokracie, ať už se každodenní politika vyvíjí jakkoliv.

Vedle toho (bez dalšího) poznamenal, že Evropa nepochybně je sociálně velmocí a je v tomto směru odpovědná celému světu. V následujících pěti letech je podle komisaře potřeba „vypořádat se se stárnutím evropské populace“, jež podle něj není hrozbou, ale příležitostí, „vytvořit efektivní evropskou strategii pro udržitelnou restrukturu evropského sociálního modelu“ a zrušit platové rozdíly mezi muži a ženami. Obecně lze říci, že Špidlův projev nepřekročil meze obecných frází, na což upozornili nejen komentátoři, ale i přímí účastníci jeho přednášky.

Další vývoj

K problematice evropského sociálního modelu se 11. července vyjádřil na jednání výboru EP pro zaměstnanost a sociální záležitosti britský ministr David Blunkett. V mnohém se vyjádřil proti Špidlovi.

Především v tom smyslu, že nepředstírá, že v současnosti existuje možnost vytvoření jediného modelu, který bude vhodný pro všechny. Proto se vyslovil spíše pro „rekonstrukci“ než „dekonstrukci“ toho, co existuje dnes.

Trh s plynem a elektřinou

Evropská komise v červnu iniciovala šetření mezi producenty plynu a elektřiny v jednotlivých členských státech, aby zjistila, nakolik je trh v uvedených oblastech skutečně funkční.

Důvodem k zahájení uvedené akce (na základě článku 17 nařízení 1/2003) byly podle Komise výtky spotřebitelů a firem, které na trh s plynem a elektřinou nově vstoupily nebo právě vstupují. Oba okruhy aktérů přitom vyjádřily obavu, že trh s danými komoditami v EU prakticky neexistuje, čímž je limitována spotřebitelova možnost výběru.

Obsah šetření

Šetření se má týkat pouze velkoobchodních cen, resp. trhu. Pro maloobchodní se počítá s liberalizací až od července 2007.

Vývoj na poli velkoobchodatelů však má výrazný vliv na celkové fungování společného vnitřního trhu. Komise oslovila 1009 firem působících v oblasti trhu s elektřinou a 1200 firem, které obchodují s plynem. Odpovědi na dotazníky převážně technického charakteru jsou vymahatelné po hrozbou pokut. Ty lze uplatnit i v případě, že se prokáže, že subjekty se nechovají v souladu s normami, které jsou v oblasti trhu s plynem a elektřinou platné. Průběžná zpráva o šetření se očekává na konci roku 2005, finální text pak v průběhu roku 2006.

Zelená kniha o energetické účinnosti

Komisař pro energetiku Andris Piebalgs 22. června představil dlouho očekávanou Zelenou knihu o energetické účinnosti.

Jejím hlavním cílem je snížit spotřebu energií v Evropě o 20% do roku 2020. Zelená kniha má nastartovat debatu o možných krocích na evropské úrovni. Konzultační proces má skončit v roce 2006 publikací akčního plánu. Komise oproti původnímu záměru nepředstavila uvedený cíl jako závazný, ale pouze jako doporučující, referenční.

Obsah Zelené knihy

Zelená kniha je založena na třech vzájemně provázaných pilířích: konkurenceschopnosti a Lisabonské strategii; ochraně životního prostředí a závazcích z Kjóta; a zabezpečení dodávek energií. Jejich podstatou je snížení spotřeby energií a zajištění co největšího množství jejich dodávek z domácích (resp. evropských) zdrojů. V průběhu realizace má dojít s ohledem na náročnost úkolu k navýšení poptávky po pracovní síle a tedy ke snížení nezaměstnanosti.

Legislativní výhled

V návaznosti na prezentaci Zelené knihy skupina poslanců EP oznámila, že zahájí debatu s občany a představí vlastní strategii do letošního září. Komise předpokládá, že diskuse o dokumentu se povede na platformě Evropského fóra pro udržitelnou energii, v níž jsou zastoupeny nejen instituce EU, ale i zástupci národních regulátorů, průmyslu a nevládních organizací. Poprvé by se fórum mělo sejít v říjnu 2005, dále pak s půlroční periodicitou. Kontinuálně bude debata probíhat i na webovém portálu Komise.

Sporné body

Poslanci EP napříč frakcemi vyslovili názor, že tendence snižovat spotřebu energií může napomoci snížit nezaměstnanost, zvýšit konkurenceschopnost Evropy a zajistit ochranu životního prostředí. To vše ale za podmínky závazných cílů, koherentní legislativy, investic do lidských zdrojů a „finančních implikací“. V současnosti se zdá, že představená zelená kniha i kroky vedoucí k její realizaci spadají do stejné kategorie jako známá Lisabonská strategie: nemá potenciál vést ke změně, ve výsledku pouze neúměrně a uměle zatíží jednotlivé subjekty společného trhu a pokříví jejich ekonomické rozhodování. Otázka energetické účinnosti ukazuje spíše na snahu EU naplňovat parametry tzv. Kjótského protokolu nežli na jednoznačnou potřebu kontinentu. Někteří komentátoři se tudíž domnívají, že publikovaná zelená kniha nepřinese vůbec nic. Vývoj problematiky však bude zajímavé sledovat. Všechny dosud zveřejněné zelené či bílé knihy se dříve či později odrazily na sumě přijímané legislativy.

Zrušení daně za registraci silničních vozidel

Komise 20. června představila návrh směrnice, která by měla zrušit daň za registraci silničních vozidel tak, aby v rámci Unie nedocházelo k případům dvojího zdanění a tedy k pravidelnému narušování pravidel společného vnitřního trhu. Směrnice by mohla podle Komise platit během pěti až deseti let. Problém dvojího zdanění se v součas-

nosti týká šestnácti zemí EU včetně České republiky. Návrh by měl pozměnit jen způsoby výběru daní, nikoliv jejich výši.

Hodnocení návrhu

Ve výsledku by pro spotřebitele bylo lepší, pokud by navrhovaná norma platila, protože by podle Komise získal jasnou informaci o ceně v rámci celého vnitřního trhu. Principiálně akceptovatelná myšlenka ovšem trpí hned několika zásadními nedostatky.

Daňová politika patří obecně mezi jednu z posledních domén národních států. Dalším problémem je to, že norma by paradoxně mohla vést k umělému navýšení cen nových vozidel. Konečně poslední otázkou je záměr Komise včlenit do návrhu klauzule o tom, že struktura daně by byla odvislá od environmentálních kritérií; vozidla s nižší produkcí CO₂ by byly zvýhodněna. Prozatím nejsou známy žádné reakce, které by se vyjadřovaly pro návrh, či proti němu. Meritorní debata se očekává až s jeho předáním Evropskému parlamentu.

Ekoznačení produktů z ryb

Evropská komise 29. června zahájila diskusi o vhodném „ekoznačení“ produktů z ryb, po němž údajně už delší dobu volají nejen environmentální nevládní organizace, ale také spotřebitelé. Podobná debata přitom probíhá i na půdě FAO a WTO.

Komise navrhuje tři možné cesty: ponechat systémy ekoznačení spontánní aktivitě trhu; stanovit jednotný systém v rámci celé EU; a vytvořit v dané oblasti pouze minimální standardy, které budou všechny členské státy a jejich subjekty dodržovat. Komise považuje za nevhodnější poslední z možností.

Sporné body

Otázka ekoznačení prezentovaná formou „diskuse“ je klasickým případem toho, jak se na úrovni EU začínají vytvářet na první pohled přínosné, později ale jednoznačně zbytečné a neproporcionální normy. Debata o ekoznačení spadá do stejné kategorie jako např. diskuse o definování telecího, jež probíhala v dubnu. Za oběma je patrný zájem konkrétních lobbyistických agentur a/nebo států, přičemž v obou případech je oním „důležitým prvkem“ anonymní spotřebitel. Nutno dodat, že vytvořením minimálních standardů se prakticky myslí vytvoření jednotného systému ekoznačení v celé EU. Přestože se po ukončení diskuse (nebylo ale stanoveno kdy) očekává vytvoření návrhu směrnice, která je závazná jen co do výsledku, zkušenost ukazuje, že směrnice jsou nejčastěji konstruovány jako nařízení, která přede-

pisují nejen cíl, ale i způsob implementace normy. Z hlediska zachování skutečně volného pohybu zboží v rámci jednotného vnitřního trhu by bylo nejhodnější zachování statu quo. S touto možností však Komise do budoucna nepočítá.

Úprava doby řízení a doby odpočinku v nákladní automobilové dopravě

Evropská komise 27. června publikovala svůj názor na pozměňovací návrhy EP v otázce nařízení, které má zcela nově a „evropsky“ upravit dobu řízení a dobu odpočinku v nákladní automobilové dopravě.

Legislativní pozadí

Komise tak učinila první krok k zahájení dohodovacího řízení mezi EP a Radou. Návrh nařízení evropskými institucemi rotuje už čtyři roky. Kompromisní návrhy se s ohledem na předpokládaný dopad normy rodily velmi obtížně. EP je pro robustní normu, která bude výhodná pro řidiče, zatímco Rada s argumentem zachování čtyř svobod preferuje legislativu, jež bude spíše rámcová a bude nahrávat především přeprávcům-zaměstnavatelům.

Komise se ve svém názoru ve většině otázek přiklonila na stranu Rady a tedy volnějšího režimu. Komise se postavila proti návrhu EP rozšířit řidičům denní dobu odpočinku z 11 na 12 hodin, zakázat jim práci nad stanovený úvazek a vytvořit pro ně nový systém odměn založený buď na vzdálenosti, kterou ujeli, nebo množství zboží, které přepravili.

Další výhled

Dohodovací řízení by mělo být ukončeno 6. prosince 2005, nicméně meritorní rozpory mezi Radou a Komisí na jedné straně a EP na straně druhé ukazují, že uvedené datum lze považovat spíše za referenční. Pokud se však nedospěje ke shodě ani po prodloužení legislativního procesu, bude projednávání návrhu protentokrát ukončeno. Nic ale nebrání Komisi v tom, aby jej prezentovala v pozměněné podobě znovu. V současnosti se ale zdá, že daný návrh je v EU neprůchodný.

Řízení Komise proti zemím, které řádně neimplementovaly unijní legislativu

Komise ve dnech 7.-11. července zahájila hned několik řízení proti zemím, které ve stanovené lhůtě neimplementovaly legislativu EU, popř. ji implementovaly s výhradami či nedostatečně. V překvapivě mnoha případech figuruje i Česká republika. Jde o oblast telekomunikací, otázku registrace vozidel, omezovačů rychlosti v některých typech vozidel a o otázku snižování hluku.

Česká republika spolu s dalšími deseti státy podle šetření Komise řádně neprovedla unijní předpisy o elektronických komunikacích a telekomunikacích. Konkrétně Komise ČR vytýká, že zde neexistuje úplný tištěný seznam všech účastníků disponujících pevnou a/nebo mobilní telefonní linkou a účastníci mobilních služeb nemají k dispozici službu přenositelnosti telefonního čísla. Na obě otázky Komise upozornila formou úředního oznámení. Pokud na něj Česká republika adekvátně nezareaguje, bude moci být žalována u Evropského soudního dvora a pokutována.

V otázce registrace vozidel a omezovačů rychlosti Komise Česku a dalším čtyřem zemím (resp. Irsku) adresovala odůvodněná stanoviska, která následují poté, co země přiměřeně nezareagovala na úřední oznámení.

Jinak řečeno, ČR je v obou těchto záležitostech v současnosti blíže soudnímu řízení než v otázce porušení pravidel v oblasti telekomunikací. ČR podle Komise neprovedla evropské normy týkající se zavádění harmonizovaného osvědčení o registraci. Registrace má přispívat ke zvýšení bezpečnosti silničního provozu tím, že umožňuje kontrolovat způsobilost řidičů k řízení dané kategorie vozidel. Krom toho ČR Komisi nezprávil o tom, jak provedla evropské normy týkající se montáže a použití omezovačů rychlosti u autobusů a nákladních vozidel.

Co se týče problematiky eliminace hluku, Komise vedle ČR požádala deset dalších zemí o adekvátní implementaci příslušné směrnice.

Všechny země tak přitom měly učinit už do 18. července loňského roku. Tentokrát Komise k zemím směřovala stejně jako v případě registrace vozidel a omezovačů rychlosti tzv. poslední varování před zahájením soudního řízení.

Ve všech případech Komise stanovila lhůtu dvou měsíců, v jejímž rámci očekává od dotčených států reakci. Pokud se tak nestane, bude pokračovat v dalším šetření, které může dospět až k soudnímu řízení.

1.3 RADA

1.3.1 Rada pro zemědělství a rybolov

Reforma cukerního pořádku

22. června byl komisařkou pro zemědělství M. F. Boelovou představen nový návrh reformy tržního řádu cukru.

Ve dnech 20-21. června přitom zasedala Rada ministrů zemědělství, která projednávala otázku financování Fondu pro rozvoj venkova (EAFRD),

očekává se, že pozměněný návrh reformy cukerního pořádku bude tvořit jeden z hlavních bodů agendy Rady pro zemědělství, která se odehraje ještě před letní přestávkou v práci evropských institucí 18. a 19. července.

Sporné body reformy cukerního pořádku

Původní návrh reformy z července 2004 vyvolal oprávněné ostré reakce ze strany nových členských států, byl též ve sporu se zájmy českého zemědělství.

Jeho parametry totiž měly v podstatě za cíl proměnit relativně silné producentské země z řad nových členských států (k nim patřila i ČR jako druhý největší producent cukru po Polsku v rámci EU-10) v importéry. Importéry nejen třtinového cukru ze zemí třetího světa, pro něž je snaha získat rovnoprávnou pozici vůči evropskému cukru nejen na světovém, ale i na evropském trhu klíčovou záležitostí, kvůli níž na EU vyvíjí silný tlak WTO, ale také importéry cukru velkých producentů EU-15 (především Francie), které si ponechávaly vyšší kvótu na produkci cukru pro domácí trh i export.

Obsah nového návrhu

Nový návrh řeší situaci protestujících nových členských zemí jakýmsi „rafinovaným“ kompromisem: rozděluje producenty cukru do tří skupin: na skupinu se zachovanou vyšší kvótou, jejichž producentů se reforma, která má zahájit ústup dotovaného evropského cukru ze světových trhů, příliš nedotkne (v této skupině se vedle např. Španělska ocitlo z nových členských států i Polsko), skupinu, která není explicitně označena za „nekonkurenceschopnou“, jako tomu bylo v předchozím návrhu, předpokládá se však postupné snižování produkce cukru v těchto zemích (do této skupiny náleží i Česká republika) a skupinu, v níž se předpokládá zánik výroby a import cukru (řada menších nových členských států).

Mimo to reforma předpokládá 39% snížení minimální ceny cukru během let 2006-2007 (což není cena, kterou zaplatí spotřebitel v obchodě, kde má na cenu cukru vliv i prodejce, ale minimální cena garantovaná producentovi). Původní návrhy oscillovaly mezi 25% a 40% snížením minimální ceny. Cukrovary, které budou muset ukončit výrobu, obdrží z evropského rozpočtu 60% kompenzaci nákladů konverze. Závažnost soudobého rozhodování o budoucnosti sektoru výroby cukru dokládá skutečnost, že nový řád má platit po následujících 9 let, bez možnosti revize.

Úskalí cukerního pořádku a role ČR

Reforma cukerního tržního řádu coby tržního řádu pravděpodobně nejvíce regulované zemědělské komodity v rámci CAP, představuje i nyní velmi kontroverzní téma, výsledná podoba návrhu vyvolala oprávněně smíšené reakce. Návrh kritizoval Evropský výbor producentů cukru (European Committee of Sugar Producers) z oprávněné názorové pozice: upozorňoval na to, že EU takto promarní šanci dát prostor skutečnému projevu konkurenčních tržních sil v rámci EU-25 i v rámci světového trhu. Návrh příliš nepotěšil největší nátlakovou skupinu na provedení reformy (skupinu producentů země z Latinské Ameriky), organizace WWF konstatovala, že omezený dumping evropského cukru na světových trzích bude dále pokračovat.

Návrh je výsledkem neustálé snahy evropských institucí o kompromis, který by zachoval privilegované postavení v této strategicky důležité suboblasti zemědělské politiky pro země, které mají na CAP tradičně největší zájem (Francie), zároveň musí řešit tlak WTO, který již nemůže legitimně přehlížet. Do této „privilegované“ skupiny zemědělských zemí se nyní pokouší EU „kooptovat“ i největší „zemědělský“ stát ze skupiny nových členů, Polsko, uvědomuje si totiž, že jeho vyřazení v rámci tvorby klíčové zemědělské legislativy by bylo závažnou politickou chybou. Na problémy reformy cukerního pořádku z hlediska nových členských zemí upozorňovali i zástupci ČR. Bohužel se tak začasť nedělo v rámci zasedání Rady, která má v této oblasti klíčovou rozhodovací pravomoc (EP je pouze konzultován), zástupci českého ministerstva zemědělství se např. z nepochopitelných příčin nepřipojili v prosinci 2004 ke skupině 10 protestujících zemí z řad malých starých a malých nových členů, která do určité míry spustila lavinu, na jejímž konci byla reflexe původní reformy ze strany Komise. Lze tak poznamenat, že české zájmy v oblasti cukerní legislativy mnohem účinněji hájili někteří poslanci frakce EPP-ED v EP. Přesto není optimismus, s nímž novou podobu návrhu vítal např. poslanec Březina, zcela na místě, spíše je třeba pragmaticky poznamenat, že jde zřejmě z hlediska ČR o maximum možného a že v této „superregulované“ a citlivé oblasti CAP je i tento návrh kompromisním, asymetrickým, ve jménu regulace a nikoli liberalizace, pouze regulace jaksi „usměrněné“ jinak než v původním návrhu. Asymetrie zůstává zachována, pouze se posunula jaksi napříč hranicemi nových a starých členů: začíná respektovat oddělení zemědělských a nezemědělských zemí bez ohledu na jejich minulost, přičemž do skupiny těch prvních se posouvá Polsko, které zřejmě v následujících letech čekají největší střety s Francií o prvenství mezi nej-

více privilegovanými zeměmi v rámci CAP. Nový návrh reformy cukerního pořádku je zcela v duchu stávající povahy CAP, regulované, dotované, usměrňované, zpolitizované. „Vedlejším produktem“ bude určité snížení ceny cukru i pro spotřebitele, i když rozhodně nelze čekat skokové zlevnění vzhledem k tomu, že maloobchodní cenu vytváří více faktorů než pouze výše výkupní ceny pro zemědělce a garantované ceny pro producenty.

1.3.2 Rada EcoFin

Tříletý plán Komise v oblasti růstu a zaměstnanosti

Rada na zasedání 12. července podpořila Komisi předložený tříletý plán, který má obsahovat rámcová vodítka pro oblast priorit Lisabonské strategie – růstu a zaměstnanosti.

Jednomyslné přijetí tohoto programu bylo doprovázeno řadou mnohoslibných slov ze strany Komise, realita však odrážela situaci, za níž je sice v rámci evropských institucí po publikaci Kokovy zprávy a únorových sporů mezi Komisí a Radou o otázku reformy Lisabonské strategie, všeobecné známo, že dosavadní model strategie konkrétních výsledků nepřináší, EU přitom na tuto skutečnost reaguje pouze prostřednictvím produkce dalších dokumentů „plánovacího“ charakteru.

Obsah a sporné body plánu

Povaha plánu a přístup, s nímž se pokouší reagovat na fakt hospodářské stagnace a vysoké nezaměstnanosti, především v řadě států eurozóny, dosvědčuje, že EU není příliš schopna hledat řešení v jiné podobě než regulací, plánováním a centralizací.

Program má totiž podobu narýsování hlavních směrů makroekonomické, mikroekonomické i sociální politiky ve smyslu politiky zaměstnanosti. Plán přímo a explicitně přiznává, že mu jde o zjednodušení a výraznější zacílení v oblasti řízení (!) ekonomiky EU. Sám předseda Komise Barroso přivítal schválení plánu ministry financí jednotlivých členských zemí jako výraz nových metod hospodářského řízení, které jsou podle něho jedinou cestou z ekonomicko-sociálních problémů, které se na evropské úrovni objevují. Aplikace a požadavky plánu mají mít významný vliv na členské státy v uvedených politicko-ekonomických oblastech, členové EU jsou totiž podle něj povinni vypracovat do 15. října 2005 vnitrostátní reformní programy, jimiž se mají řídit. V jejich rámci by měly členské státy do uvedených reformních procesů v maximální míře zaangažovat

regionální a lokální samosprávu, odborové organizace a NGOs, přičemž by o jejich zapojování měly „podrobně informovat“, což ovšem v praxi neznamená o mnoho více než další nárůst byrokracie spojený s produkcí jakýchsi podrobných zpráv, jejichž efektivita pro řešení daných problémů je přinejmenším sporná. Zprávy o pokroku členských států, publikované vždy na podzim, má Komise posoudit v lednu následujícího roku a zapracovat do Výroční zprávy, na jejím základě pak má docházet k dalším diskusím o eventuelní změně navržených hlavních linií rozvoje.

Ve svém celku plán a forma jeho realizace velmi dobře odrážejí celkový obraz přístupu EU k ekonomickým problémům zásadního charakteru: vytváření dalších systémů, subsystémů a mechanismů pro sběr informací o činnostech, které mohou (a nemusí) efektivně probíhat.

Tento mechanismus pravděpodobně zaměstná úředníky na nadnárodní i národní úrovni a vyvolá další oblast sporů o to, do jaké míry je řešení tržních problémů možné prostřednictvím regulace. Je však otázkou, zda zvyšování zaměstnanosti rozšiřováním byrokratických postů je lékem na nezaměstnanost coby globální problém řady zemí EU.

1.3.3 Rada pro justici a vnitro (mimořádné jednání)

V souvislosti s teroristickými útoky, které se odehrály v londýnském metru a v městských autobusových linkách 7. července, bylo svoláno na 13. červenec mimořádné zasedání ministrů pro oblast justice a vnitro.

Na zprávy o útocích, při nichž zahynulo téměř 60 lidí a stovky dalších byly zraněny (v době vzniku monitoringu není zcela přesný počet obětí, jejichž identifikace stále probíhá, ještě znám) reagovali představitelé EU jednoznačným odsouzením. Zprávy zasáhly EP zrovna v době průběhu plenárního zasedání, 14. července byl v rámci celé EU vyhlášen den smutku.

Na agendě jednání této Rady se tedy ještě před řádným zasedáním 26. července objevily otázky financování, radikalizace postupu a zlepšování infrastruktury oblasti výměny dat v rámci policejní spolupráce, European Evidence Warrant a rámcová rozhodnutí o ochraně dat.

Zástupce Komise v čele s komisařem pro justici a vnitro Frattinim a předsedou Komise Barrosem londýnské události přiměly k primárnímu důrazu na plán efektivního reagování EU v případě teroristického útoku, jehož podstavou by podle nich měla být silnější spolupráce tajných služeb a efektivnější

sdílení a výměna dat. V souvislosti s povahou útoku nemohla zůstat stranou ani otázka, do jaké míry by se další posilování nejrůznějších bezpečnostních opatření mělo dotknout veřejné dopravy, která se po prvních newyorských útocích provedených pomocí letadel stala nyní nejzranitelnějším a nejvyhledávanějším teroristickým terčem, nejzranitelnějším mimo jiné i proto, že zavedení podobně přísných a efektivních bezpečnostních opatření jako v případě letecké či lodní dopravy je ve veřejném transportu nemožné. O návrhy plánů na reorganizaci např. železniční dopravy, která by umožnila lepší monitoring eventuelní kriminální činnosti, se pokouší Mezinárodní asociace veřejné dopravy (UITP). Efektivita takových systémů, jejich finanční i jiná náročnost, stejně jako otázka možnosti jejich rozšíření, jsou však v současnosti sporné a bez jednoznačné odpovědi.

1.3.4 Rada pro dopravu, telekomunikace a energetiku

Nařízení o digitálních tachografech

Rada ministrů dopravy se na svém jednání 27. června zabývala otázkou implementace kontroverzního nařízení o povinném zavádění digitálních tachografů.

S blížícím se datem 5. srpna 2005 se totiž zainteresované skupiny – především Mezinárodní unie pro silniční dopravu (IRU) a Evropská asociace výrobců automobilů – snažily o odklad platnosti opatření, které požaduje povinné vybavení všech nových nákladních vozidel a autobusů digitálními tachografy. Zejména IRU dlouhodobě tvrdila, že naplnění nařízení 2135/98 je v uvedeném smyslu (a v uvedeném termínu) nereálné, protože na něj nejsou připraveni ani výrobci, ani samotní přepravci.

Legislativní pozadí

Od dubna 2004 běželo více než roční moratorium, které mělo vést k tomu, že naplnění litery nařízení bude možné zvládnout.

V průběhu června byla „na řadě“ Komise, která mohla dobu moratoria dále prodloužit. Komisař pro dopravu Jacques Barrot však jakékoli negociace vyloučil až do zasedání Rady ministrů dopravy na konci měsíce v Lucemburku. IRU vydala prohlášení, že Rada by na zasedání měla už jen rozhodovat na základě podkladů Komise, nikoli pouze jednat. Rozhodnutí přitom podle IRU mělo buď prodloužit moratorium (nebylo uvedeno o jak dlouhou dobu), nebo by mělo zavádění digitálních tachografů učinit pouze dobrovolným. Do dubna 2005 byla reálná šance, že Rada a Evropský parlament ve spolurozhodovací proce-

duře rozhodnou o novele inkriminovaného nařízení a umožní bez přímé intervence Komise prodloužení lhůty pro zavedení tachografů. Zatímco však EP se ve svém druhém čtení vyslovil pro návrh, Rada tacitně potvrdila svůj opačný společný postoj, čímž spustila časově náročné dohodovací řízení.

Výsledek

Rada na svém zasedání nakonec bez ohledu na jednání o novele nařízení rozhodla o prodloužení lhůty pro zavedení digitálních tachografů do 1. ledna 2006.

IRU a další organizace tak fakticky dosáhly svého, byť Komise upozornila, že lhůta de iure vyprší 5. srpna 2005, ale do 1. ledna 2006 nebudou vůči konkrétním subjektům zahajována správní a soudní řízení. Poté však lze ze strany Komise očekávat „ofenzivu“ ve smyslu podrobných kontrol dodržování příslušného nařízení.

Otázka evropských řidičských průkazů

Předmětem jednání Rady ministrů dopravy se stalo mimo jiné též jednání o společném postoji k návrhu evropských řidičských průkazů, které nakonec skončilo neúspěchem.

Blokační menšinu tvoří Francie s Německem, Polskem, Rakouskem a Dánskem. Především tyto země se staví proti návrhu EP, aby bylo nezbytné do deseti let nahradit všechny stávající papírové doklady evropským vzorem řidičských průkazů. Jsou spíše toho názoru, že je zcela dostačující šest let po vstupu normy v platnost přestat vydávat staré doklady a postupně zavádět průkazy nové, neboť jakákoliv jiná cesta by byla velmi nákladná.

Další výhled

Evropský parlament, který o otázce spolurozhoduje, je pro „nadanárodní“ opatření, nicméně signalizoval, že je ochoten s Radou nadále jednat. Existují ale oprávněné obavy, že britské předsednictví nenavrhne v dané věci nic víc než předcházející předsednictví lucemburské a kompromisního řešení se tedy v následujícím půlroce na úrovni Rady nedosáhne.

Lucemburské předsednictví neúspěšně navrhovalo lhůtu 20 let, po jejímž uplynutí by všude v EU měly být platné pouze evropské vzory dokladů – bez ohledu na to, jakou podobu mají v jednotlivých zemích průkazy dnes.

Ohledem na oznámení neúspěchu při jednání o evropských řidičských průkazech vystoupila s prohlášením EuroCop, konfederace sedmadvaceti evropských policejních organizací, která instituce EU vyzvala k co nejrychlejšímu přijetí návrhu.

EuroCop odmítla argument, že zavedení evropských dokladů bude drahé. Naopak vyzdvihla tvrzení, že nový vzor řidičáků přispěje k posílení bezpečnosti na silnicích. V jakém směru by se tak mělo stát, neupřesnila.

Otázka licencí pro regulátory letecké dopravy

Rada se shodla se na společném postoji v otázce licencí pro regulátory letecké dopravy.

Návrh dané směrnice – ač poměrně technicistní (požadavky na přístup k povolání, jazykové předpoklady ap.) – nevyvolal mezi státy větší kontroverze. Rada v dané věci po celou dobu projednávání návrhu úzce spolupracovala s orgány Evropského parlamentu, čímž fakticky vyloučila dohodovací řízení. Důvodem je mj. i požadavek na co nejvíce koordinované řízení letecké dopravy po celé Evropě.

Sporné body

Dlouhá debata se nicméně vedla o požadavcích na jazykovou vybavenost. Společný postoj Rady vyžaduje krom vysokého stupně znalosti angličtiny také znalost lokálního jazyka pro případy (krize), kdy je nutné komunikovat s místními lidmi, kteří neumějí anglicky.

Hodnocení

Návrh má potenciál být přínosem pro volný pohyb pracovníků v příslušné oblasti a může napomoci interoperabilitě regulátorů letecké dopravy v EU. Společný postoj však obsahuje poměrně mnoho výjimek a rovněž reflektuje četné požadavky odborových centrál. Tím ztrácí na praktickém významu, resp. ve výsledku od něj nelze čekat žádnou zásadní změnu.

Fakt, že Rada po celou dobu projednávání návrhu úzce spolupracovala s EP, znamená, že finální legislativa bude téměř doslovně odrážet právě její společný postoj.

Otázka práv cestujících po železnici

Rada odmítla maximalistický návrh Komise upravující práva cestujících po železnici nad rámec stávajícího, obecně vyhovujícího režimu.

Současný režim je upraven Konvencí o mezinárodní železniční dopravě (COTIF) a Komise jej návrhem COM(2004)143 posouvá do roviny všeobecně závazné normy. Ministři dopravy upozornili na obtížnost implementace předloženého návrhu.

Sporné body

Rada signalizovala ochotu jednat nad rámec COTIF pouze v otázce posílení práv imobilních cestujících a práv všech cestujících v případě

zpoždění nebo zrušení spoje. Komise podporovaná Evropským parlamentem přitom usiluje např. o záruky ze strany přepravců v případě zranění či smrti cestujícího. Tato a podobné otázky by podle Rady měly být předmětem individuálních nabídek ze strany přepravců, nikoliv závazným předpisem.

V následujícím období se bude o návrhu (resp. jeho parametrech) znovu jednat. Předmětem negociací budou mj. konkrétní kompenzace cestujícím, jimž nebyla poskytnuta požadovaná služba, otázka, zda se bude navrhovaná norma vztahovat jen na „mezinárodní cestující“, nebo i ty, kteří využívají mezinárodních spojů jen ke vnitrostátní přepravě, či přístup k informačním systémům. Britské předsednictví zařadilo otázku práv cestujících po železnici mezi jednu ze svých priorit.

Obecně lze podporovat trend, aby výsledná norma co nejvíce odrážela stávající „lehký“ COTIF režim. Norma, jíž navrhuje Komise, má potenciál působit nezamýšleně nejen na železniční přepravce, ale potažmo (a především) na samotné cestující.

Vzájemné uznávání dopravních přestupků

Rada na svém zasedání rámcově přivítala možnost vzájemného uznávání dopravních přestupků a otázek, které s nimi úzce souvisejí. Legislativní naplnění uvedeného záměru je však v současnosti v nedohlednu – ministři se neshodli na jeho konkrétních parametrech.

Iniciativa vzešlá z Komise má základ v akčním plánu z roku 2001, který má za cíl snížit počet smrtelných nehod na silnicích do roku 2010 o polovinu. Lucemburské předsednictví na této bázi připravilo balíček námětů k diskusi. Vedle uznávání přestupků Rada jednala i o technické standardizaci vozidel a předávání zkušeností mezi členskými státy. Ministři se postavili za posílení „intelligence“ vozidel, která by podle nich měla napomoci snížit počty mrtvých na silnicích. Komisař pro dopravu Jacques Barrot postoj Rady přivítal. Ostatně on sám označil při svém nástupu do funkce bezpečnost na silnicích za svou hlavní prioritu.

Sporné otázky

Harmonizace dopravních přestupků a dalších souvisejících otázek v současnosti naráží na neexistenci shody ve věci praktické realizace.

Francie např. prosazuje jednotnou maximální rychlost na dálnicích všude v Evropě, Německo požaduje, aby mladí řidiči měli při řízení bez výjimek nulové množství alkoholu v krvi. Priority se různí. Komise zatím nepředstavila žádný konkrétní

legislativní návrh. Obecně přitom panuje obava, že jakákoli norma v této oblasti bude působit proti principu subsidiarity a tudíž nebude v legislativním procesu obhajitelná.

Program britského předsednictví v oblasti dopravy

Velká Británie 14. června ústy svého ministra dopravy představila své priority v rezortu v době nastávajícího předsednictví Británie v EU.

Mezi priority náleží evropské mytné založené na adresných poplatcích jednotlivých uživatelů silnic, liberalizace železnic (osobní přepravy), práva cestujících po železnici a dohoda se Spojenými státy v oblasti letecké dopravy.

Otázka evropského mytného

V oblasti mytného Británie upozornila, že prostor pro manévrování je nadále omezený. Rada podle Británie neustoupí ze svého společného postoje, který představila v dubnu. Poslanci EP už signalizovali, že ze strany Británie jde o nepřipustné ovlivňování rozhodovacího procesu v EP, který má nyní tzv. eurovignette směrnici na stole pro projednání ve druhém čtení.

Oblast železniční dopravy

Co se týče železnice, Británie přislíbila pokračovat v projednávání návrhů, které zbyly z původního, tzv. třetího železničního balíku. (Balík celkem čtyř návrhů byl v průběhu projednávání rozdělen tak, aby se stal politicky průchodným jak v Radě, tak v EP.) Konkrétně půjde o liberalizaci osobní přepravy a práva cestujících. Naopak otázkám licencí pro strojířvece a kvalitě nákladní přepravy Britové nehodlají přikládat během svého předsednictví přílišnou důležitost, a to i přesto, že v první z návrhů už v Radě letos v dubnu získal politickou podporu. Británie rovněž navrhla obnovit jednání o nařízení o veřejných kontraktech v oblasti železniční přepravy, nicméně uznala, že půjde o relativně obtížnou položku, protože jednání v této věci v předcházejících letech pravidelně ztroskotávala na nedostatku konsenzu jednotlivých členských států.

Oblast letecké dopravy

V oblasti letecké přepravy uvažuje Británie zakončit jednání s USA o „otevřeném nebi“ (open skies). Podobné dohody s Ruskem a Čínou přijdou na pořad až posléze, nejspíše až v době dalšího předsednictví.

Britský program z hlediska ČR

Podobný vývoj lze očekávat i v dalších otázkách, které jsou v sektoru dopravy obecně považovány za

důležité. Z českého hlediska jde mj. i o podstatnou položku týkající se zákazu jízdy nákladních automobilů o víkendech, která bývá poměrně pravidelně na úrovni Rady blokována už od roku 2002.

1.3.5 Rada pro zaměstnanost a sociální ochranu

Neformální zasedání v Belfastu a program britského předsednictví v oblasti sociální politiky

Ve dnech 7. a 8. července se v Belfastu konalo neformální zasedání Rady pro zaměstnanost a sociální ochranu, bylo však výrazně ovlivněno teroristickými útoky v Londýně. Britské předsednictví nicméně hodlá v nezměněné podobě realizovat v následujícím půlroce všechny kroky tak, jak si původně předsevzalo.

Británie chce v době svého předsednictví postoupit v reformě evropského sociálního modelu a předpokládá další kroky vedoucí k omezení vysoké míry (dlouhodobé) nezaměstnanosti, která trápí většinu členských států EU. Británie vyzvala následující dvě předsednické země – Rakousko a Finsko – k intenzivní spolupráci. Podobný apel směřovala i k dalším institucím EU a k zájmovým skupinám.

Klíčové body

Britské předsednictví bude v následujícím půlroce pořádat několik formálních i neformálních ministerských schůzek, které všechny budou usilovat o snížení nezaměstnanosti, zvláště mezi mladými lidmi a těmi, kteří dlouhodobě nemožou najít práci.

Půjde mimo jiné o říjnovou konferenci o Evropském sociálním fondu, o listopadový workshop o rovnosti pohlaví či o konferenci, které se bude zabývat rolí malých a středních podniků v sociálním dialogu v rozšířené Evropě.

Sporné body

Přes veškeré ambice britského předsednictví nelze v oblasti (ne)zaměstnanosti v Evropě očekávat žádné kruciální změny. Nehledě na to, že samotné meritum věci očekává komplexní, dlouhodobé a hlavně systémové řešení, hlavním problémem je, že Británie chce k problému zaměstnanosti přistoupit prostřednictvím tzv. Lisabonské strategie a jejích cílů.

Tento dokument byl už tolikrát z mnoha stran kritizován, že je zbytečné zde znovu upozorňovat na jeho nedostatky. Lisabonská strategie pro EU představuje další z mnoha problémů a zdaleka žád-

ný z těch ostatních neřeší. Strategie působí proti základním čtyřem svobodám EU.

Nezaměstnanost lze snížit např. mobilitou pracovní síly. Je známo, že stěhování za práci nemá v Evropě příliš tradici, nicméně přeregulované prostředí mu také nenapomáhá, spíše naopak. Na začátku července Komise ústy komisaře Vladimíra Špidly prohlásila, že příští rok bude rokem mobility pracovní síly, neboť průzkum Eurostatu zjistil, že v Evropě se stěhuje za práci asi jen 7% obyvatel v porovnání se 17% v USA.

Britské předsednictví by mělo adekvátně reagovat na jasná čísla a opustit tedy cestu Lisabonu. Snížit nezaměstnanost lze obecně spíše omezením množství pravidel než jejich stálou revizí, která ve výsledku vede k nepřehlednosti. Pokud si to současná předsednická země neuvědomí, popř. neponechá více prostoru jednotlivým členským státům, potrvá tristní stav v oblasti zaměstnanosti i nadále.

1.3.6 Rada pro hospodářskou soutěž

Rada pro otázky hospodářské soutěže se sešla na neformálním zasedání v Cardiffu ve dnech 11.-12. července. Tématem jednání byly dvě základní otázky: tzv. lepší regulace a sedmý rámcový program pro výzkum a vývoj.

Projednávání problematiky rámcového programu bylo výrazně ovlivněno neexistujícím finančním výhledem na roky 2007-2013. Přesto se ministři pokusili o vymezení jeho priorit. Evropa obecně usiluje o posílení výzkumu, neboť v této oblasti velmi zaostává za svými konkurenty na globálním trhu, zvláště pak za USA. Otázka výzkumu je také součástí kontroverzní Lisabonské strategie. V tomto smyslu se ministři zabývali i rolí malých a středních podniků na výzkumu.

S ohledem na charakter jednání a absenci dohody o nové finanční perspektivě Rada nedospěla v otázce rámcového programu k žádnému závaznému rozhodnutí. Ministři se rovněž neshodli na tom, které jeho součásti „obětovat“ v případě možného snížení prostředků na výzkum a vývoj v následujícím období.

V otázce „lepší regulace“ (která ostatně patří v oblasti hospodářské soutěže vedle výše zmíněného rámcového programu, směrnice o službách a legislativy REACH mezi čtyři hlavní priority nastupujícího britského předsednictví) Rada na svém zasedání usilovala o vymezení stanovisek v záležitostech, které jsou dlouhodobě kontroverzní. Na zasedání Rady vystoupil i komisař Günter Verheugen, který prezentoval stanovisko Komise. V současné době podle něj probíhá screening norem, které je možné zjednodušit, popř. zcela vyjmout z dalšího vyjednávání. Kompletní seznam Komise prezentuje na podzim. Už teď se jedná o desítky předpisů. Právě na podzim pak mají přijít na pořad další normy, zvláště z oblasti výroby automobilů, strojírenství obecně a ze sektoru zpracování odpadu.

Otázka legislativního vyjasnění je pro EU zatíženou často zbytečnými regulatorními normami klíčová. V tomto smyslu lze postoj Komise a potažmo Rady hodnotit kladně. Problémem však je potenciální dopad tvrzení komisaře Verheugena, který na jednání Rady prohlásil, že největším problémem není ani tak regulace na úrovni EU, ale normy, které produkují členské státy. Otázkou také je, nakolik „hluboký“ se nakonec screening Komise ukáže být.

Je potěšitelné, že Komise společně s Radou hodlají zjednodušit legislativní prostředí na úrovni EU, ale s ohledem na existující sumu norem by bylo nezbytné zasáhnout spíše do stovek až tisíců předpisů, což je pochopitelně v aktuálním horizontu nereálné. Nutno nakonec ještě dodat, že i při procesu tzv. zjednodušování norem se v průběhu legislativního procesu často do návrhu včlení i zcela kontraproduktivní klauzule. Přestože existuje meziinstitucionální ujednání, že při zajišťování „lepší regulace“ budou Rada, EP i Komise jednat ve zkráceném legislativním řízení, v posledku nejde o závazek, který by instituce musely nezbytně dodržovat.

II. ČÁST – PŘÍLOHA

AKTUÁLNÍ PROBLÉMOVÉ OBLASTI SPJATÉ S LEGISLATIVNÍ AKTIVITOU ČI JEJÍ INTENZIVNÍ PŘÍPRAVOU

2.1 BRITSKÉ PŘEDSEDNICTVÍ – PRIORITY

Od 1. července přebírá půlroční předsednictví EU Velká Británie. Tato skutečnost je o to závažnější v kontextu událostí posledních dvou měsíců a v kontextu úlohy, jakou v nich Blairova Británie sehrála.

Británie do svého předsednického období vkročila (kvůli dění obklopujícímu přípravu nové finanční perspektivy) roztržkou s dosavadní předsednickou zemí, Lucemburskem. Zatímco lucemburské předsednictví začalo vyzdvihovanou shodou obou zemí, Lucemburska i Velké Británie, na hlavních prioritách, pod vlivem výsledků jednání Evropské rady 16. a 17. června lucemburský premiér Juncker dokonce odmítl setkání se svým nástupcem, na němž tradičně odstupující předsednická země hovoří se následujícím předsedou o jeho prioritách.

Pokud jde o současné priority britského předsednictví, premiér Blair je představil 23. června na svém projevu před plénem EP a nadále je upřesňoval v průběhu prvních dní počínajícího červencového předsednictví své země.

1.července se premiér Blair setkal se zástupci Komise, přičemž potvrdil, že Británie zřejmě míní své úmysly ohledně plánů na reformu klíčových evropských politik (a nejen politik na úrovni nadnárodní) vážně. Projevilo se to např. na jeho slibu, že do podzimu by Británie ráda připravila plán na reformu evropského sociálního státu. Blair přitom zdůraznil, že se mu nejedná o jeho úplné zbourání, ale o reformu, o níž by právě Británie ráda vedla rozsáhlou debatu.

Obsah britských priorit

Předpokládané priority Británie nastínila ještě před tím, než se 1. července ujala předsednictví. Klíčovou roli v nich má hrát ekonomický rozvoj, ale také sociální stránka, bezpečnost a role EU ve světě, pod níž by chtěla Británie chápat především úspěšné zakončení kola jednání WTO v Dauhá a posílení zodpovědnosti vůči africkému kontinentu.

Nastíněné priority svědčí o tom, že britské volání po reformě CAP není svázané jen s potřebami EU-25, ale také se snahou uspořádat vztahy s rozvojovými zeměmi, které již několik let dávají v rámci WTO najevo silnou nespokojenost s dumpingovým chováním Evropy na světových zemědělských trzích, které je dle jejich názoru zbavuje jediné možnosti na úspěch na světovém trhu skrze prodej svých produktů. Britský postoj je pochopitelně možné chápat z hlediska reálpolitiky též jako určité pokrytectví, jako snahu bývalé koloniální mocnosti č.1 upozornit znovu na určitou odpovědnost Evropy za bývalé koloniální země. Takovému výkladu zahraniční politiky Británie, která jako by se po letech určitého izolacionismu znovu navracela k politice větší evropské i globální angažovanosti, by mohla nasvědčovat i Blairova iniciativa na květnovém summitu G-8, kde volal po odpuštění značné části dluhů rozvojovým zemím.

Z hlediska vnějších vztahů EU lze očekávat (a naznačené priority britského předsednictví to potvrzují), že Británie se bude snažit o boření obchodních bariér ve vztazích s USA.

V tomto bodě se zřejmě střetne s Komisí, nelze totiž zapomenout na to, že jednou z významných událostí vnějších obchodních vztahů EU minulého půlroku bylo uvalení 15% cla na některé americké produkty.

Důležitým bodem v kontextu dění obklopujícího otázku evropského rozpočtu je naznačovaná snaha Velké Británie o zlepšení a zefektivnění vztahu evropských institucí v jejich práci nad legislativou, též v rámci nové meziinstitucionální dohody, která tvoří implementační základ pro finanční perspektivu.

Británie by se chtěla soustředit také na efektivní řešení některých „slepých uliček“, do nichž se vývoj evropské legislativy dostal během lucemburského předsednictví (nutno však zdůraznit, že nikoli primárně vinou tehdejší předsednické země). Je to především odmítnutá směrnice o službách, jejíž přepracovanou podobu by Británie ráda prosadila. Další bod konkrétních legislativních priorit se týká také volného pohybu čtyř svobod, otázky na pomezí volného pohybu služeb a kapitálu. Jedná se o legisla-

tivu týkající se trhu s finančními službami. Británii jde o úspěšné legislativní naplňování Akčního plánu o finančních službách. Jak konstatovala v květnu i Komise, má EU v oblasti finančních služeb a skutečně volného celoevropského trhu s těmito službami ještě výrazné rezervy (hypotéky, kreditní služby apod.). Dalším bodem, který však zdůrazňovalo již lucemburské předsednictví a který prozatím coby legislativní návrh ustrnul v jakési bezvýhodiskové situaci v dialogu evropských institucí a zájmových skupin, je program REACH, legislativa týkající se autorizace a registrace chemikálií. V souvislosti s Lisabonskou agendou chce Británie také zahájit jakýsi celoevropský dialog o trvale udržitelném rozvoji.

Británie a proces rozšiřování EU

Z hlediska budoucnosti procesu rozšiřování je známo, že Velká Británie náleží k největším podporovatelům dalšího rozšíření EU. Navrhuje proto pokračovat v jednáních o detailech vstupu s Rumunskem a Bulharskem a započít vážná jednání o vstupu s Tureckem, což je kontroverzní otázka především z hlediska Francie.

Nový francouzský premiér de Villepin stejně jako nejvlivnější postava opozice, socialista Sarkozy, už v rozhovorech s novináři v průběhu června oznámili, že jejich postoj na rozdíl od britského premiéra Blaira se namísto reformy v otázkách rozpočtu přiklání k tomu, aby EU zvolnila či úplně zastavila proces rozšiřování.

Často citovaný „katastrofický scénář“, který prezentuje myšlenku, že britské „veto“ vyslovené vůči návrhu finanční perspektivy bude znamenat zastavení procesu rozšiřování, vyslovil na oficiální snídani European Policy Center 20. června i komisař pro rozšíření a otázky Západního Balkánu Oli Rehn.

Tato myšlenka je přitom do značné míry alibistická. EU má před sebou z finančního hlediska, z hlediska politické vůle stávajících členů i z hlediska reality, do níž se dostaly evropské politiky založené na redistribučním principu (zemědělství, strukturální politika) dvě volby: reformovat politiky EU a jejich financování a umožnit tak do značné míry pokračování rozšiřovacího procesu, nebo ponechat stávající systém, jehož problémy se projevují již v sestavě EU-25, a fakticky tak odkázat pokračování procesu rozšiřování do nereálných sfér. Rada představitelů EU přitom volí specifický postoj: coby brzdu rozšiřování prezentují stranu, která poukázala na to, že problémy ve stávající EU existují.

Potenciální sporné body britských priorit

Je třeba zastavit se ještě u jednoho bodu britských priorit, a tím je priorita bezpečnosti, která z po-

hledu britského předsednictví znamená především bezpečnost vnitřní – naplňování Haagského programu a Akčního plánu boje proti terorismu. Je přitom třeba poukázat na to, že priority britské vlády v této otázce se neshodují vždy s kritikou, která tyto legislativní plány odmítá z hlediska liberalismu, ochrany individua, jeho soukromí a práv. Británie např. navrhuje provést úspěšně legislativním procesem návrh Evropského důkazního příkazu (European Evidence Warrant), který je vysoce kontroverzní, protože umožňuje policii prostřednictvím spolupráce skrze Europol a Eurojust vymáhat důkazy v jiném členském státě na základě důkazního příkazu vydaného ve státě jiném. Nad právními důsledky tohoto legislativního návrhu se pozastavují i někteří právníci, kteří poukazují na rozdílnosti v právních rádech jednotlivých zemí z hlediska pravomocí policie při vymáhání a opatrování důkazů.

Británie také podporuje legislativní návrhy týkající se zadržování a shromažďování telekomunikačních dat za účelem potenciálního vyšetřování, které právě z výše uvedených důvodů rozporu s právem individua na ochranu soukromí odmítli někteří poslanci EP.

Z britských plánů v oblasti vnitřní bezpečnosti tedy vyplývá, že priorita boje proti terorismu je často povyšována nad doktrínu přísného dodržování některých lidských práv. Události ze 7. července 2005 ovšem do značné míry nutí přehodnotit taková oceňování a kritiku britských priorit v oblasti Justice a vnitra. Velká Británie má z let boje proti organizovanému terorismu ze strany IRA hluboké zkušenosti s tímto druhem zločinu, fungují zde mechanismy sběru a zadržování telekomunikačních dat, které se EU (i britské předsednictví) snaží prostřednictvím nových návrhů směrnic rozšířit v rámci celé EU. Přesto se nepodařilo zabránit v dobách, kdy masový sebevražedný terorismus získává zcela nové rozměry, tomu, aby se odehrály události s tragickými následky. Události v Londýně budou vyžadovat dlouhodobější reflexi a zajisté přispějí k tomu, že se oblast justice a vnitra a tlak na legislativní vývoj v této oblasti stanou jednou z hlavních náplní evropské agendy v půlroce britského předsednictví.

Hodnocení britských priorit z hlediska reálných možností předsednické země

Je třeba současně upozornit na to, že priority předsednické země neznamenají automaticky kurz, jímž se bude EU ubírat v následujícím půl roce. V jakési rovnováze sil, která v rámci reálné politiky (ve smyslu politics, tedy procesuální stránky politického boje) v EU existuje, tvoří předsednictví Evropské rady (a potažmo Rady ministrů) jen jeden z článků. Vše závisí na potenciální síle dané členské země,

jejích představitelů i na momentální konstelaci sil v EU. Britské předsednictví se bude v řadě bodů střetávat s Komisí. V současné konstelaci, kdy je britská pozice posílena v důsledku dění okolo rozpočtu, bude však zajímavé sledovat, do jaké míry mohou tyto události skutečně posílit reálnou moc předsednické země.

2.2 EVROPSKÁ ÚSTAVA

10. července, zcela ve stínu závažnějších aktuálních událostí v EU, se odehrálo referendum o Evropské ústavě, které uspořádala bývalá předsednická země Lucembursko navzdory odmítnutí tohoto dokumentu v hlasováních francouzském a nizozemském, která se odehrála v květnu a červnu 2005. 56,5 % hlasujících voličů se vyslovilo pro, 43,5 % proti.

Podobně jako v případě referenda španělského tedy nelze vzhledem k účasti legitimně říci, že by Ústavu schválil nadpoloviční počet lucemburčanů oprávněných hlasovat. Lucemburský premiér Juncker se tak poněkud neférovým způsobem (vzhledem k zamítavým výsledkům předchozích dvou referend) pokusil dodat Ústavě „druhý dech“ a vyprovokovat otázku, zda by navzdory nesouhlasu dvou z dosud hlasujících zemí, mohl být dokument přece jen přijat. Zároveň s Ústavou spojil svůj osud coby politika, když prohlásil, že v případě negativního výsledku na post premiéra rezignuje. To svědčí nejen o velmi emocionálním, osobním postoji, který Lucembursko v poslední fázi svého předsednictví (také pod vlivem výsledků jednání o finanční perspektivě) přijalo vůči otázce dalšího postupu integrace dle ústavního dokumentu, ale také o poněkud „nepoctivém“ přístupu lucemburského premiéra, který takto spojil evropské téma s vnitropolitickou otázkou, nota bene s otázkou osobní politické kariéry.

Výsledku lucemburského referenda se ihned chopili předseda Komise Barroso a předseda EP Borrell za účelem toho, aby zdůraznili, že jej vnímají coby pozitivní signál, který naznačuje, že není mrtvý ani samotný dokument, ani koncepce politického rozměru evropské integrace.

O „nové dynamice“, kterou může diskuse o Evropské ústavě poskytnout výsledek lucemburského referenda hovořil také předseda frakce EPP-ED H.G. Poettering. Podobně se vyjádřil leader socialistů v EP Schultz. Evropská rada na svém klíčovém summitu 16. června vydala po zamítavých výsledcích referend ve Francii a Nizozemí ve věci Evropské ústavy rozhodnutí, jehož povaha do značné míry podryvá důvěryhodnost samotné EU a vyvolává otázku, do jaké míry jsou její klíčové instituce schopny skutečných

a efektivních rozhodnutí tváří v tvář nejdůležitějším problémům. Navzdory tomu, že výsledky referend ve Francii a Nizozemí jednoznačně prokázaly, že nebyla splněna klíčová technická podmínka (dokument nedosáhl jednomyslného schválení ve všech členských státech, ratifikační proces této Ústavy měl být proto zastaven), Evropská rada přijala rozhodnutí o tom, že mají být ratifikace pouze pozastaveny, že má být učiněna jakási přestávka ve schvalovacím procesu. Jednotlivé členské země mají samy rozhodnout, kdy hodlají v ratifikaci pokračovat, o dokumentu však bylo nadále prohlášováno, že není mrtvý a že po určité „době reflexe“ mají být rozhodovací procesy obnoveny. Lucemburské referendum je první, které se konalo po summitu Evropské rady, premiér Juncker totiž odmítl termín přesunout či zrušit. Naproti tomu další členské státy, které mělo referendum čekat (především Velká Británie či Polsko) se rozhodly proces prozatím pozastavit a vyčkávat. Nejnovější politické události v Evropě, v jejichž stínu se lucemburské hlasování odehrávalo, přitom naznačují, že EU by se namísto nekonečných diskusí o sporném dokumentu měla věnovat zcela jiným, skutečným problémům, které ji ohrožují. Zároveň (jak okolnosti lucemburského referenda prokázaly) hrozí nebezpečí, že právě pod vlivem jiných, závažnějších událostí (teroristické útoky v Londýně) bude pochybná dráha dokumentu ratifikačním procesem pokračovat prakticky bez povšimnutí veřejnosti napříč EU.

2.3 FINANCE EU

Otázka financování EU byla v průběhu června a července spojena především s výsledkem jednání Evropské rady, které se uskutečnilo 16. a 17. června. Státníkem, jehož jméno bylo nejčastěji v souvislosti s finanční perspektivou EU pro roky 2007–2013 zmiňováno, byl britský premiér Tony Blair.

Právě on vnesl na jednání Evropské rady odmítnutí dosavadní podoby návrhu a předesťel svoji představu o hlubší reformě nejen evropského rozpočtu, ale také politik a priorit EU. Předmětem jeho kritiky se stala skutečnost, že stávající návrh finanční perspektivy neopouští ve větší míře dosavadní model, v jehož rámci tvoří nejvýznamnější výdajovou položku evropského rozpočtu zemědělství. Britský premiér zdůraznil neudržitelnost takového modelu financování při současném geografickém rozšiřování EU, které Británie podporuje (včetně přijetí Turecka). Blair ve svém odmítavém postoji k lucemburskému návrhu finanční perspektivy podtrhl, že je nutno zahájit kompletní reformu zemědělského rozpočtu

ještě do roku 2013, nikoli až s přípravou nové finanční perspektivy. Je podle něho nepřijatelné, aby byl do roku 2013 fakticky zachován stav, při němž zemědělství pohlcuje 40 % evropského rozpočtu, což by mělo do roku 2014 znamenat celkové výdaje ve výši 311 mld. euro.

Blairovi oponenti

Blairovi oponoval tradičně francouzský prezident Chirac postojem, podle něhož musí být do roku 2013 zachovány závazky financování CAP, dohodnuté na summitu v roce 2002. Francii jde přitom tvář v tvář brzkému přistoupení Rumunska a Bulharska, zemí, jejichž zemědělství trpí velkými strukturálními problémy, především o vlastní příjmy v rámci této politiky, i když prezident Chirac v rámci ztroskotavšího červnového jednání Evropské rady byl nakonec ochoten slevit z francouzských finančních požadavků v oblasti zemědělství a přistoupil na vyčlenění částky 6 mld. euro právě pro pomoc zemědělství v těchto dvou zemích z částky, která by měla připadnout zemědělské politice EU-25 v rámci stropů nastavených na summitu v roce 2002.

Blairův postoj na Evropské radě, který de facto zablokoval přijetí lucemburského kompromisního návrhu finanční perspektivy, se stal okamžitě předmětem kritiky i z dalších stran.

Lucemburský návrh počítal s výdajovým stropem rozpočtu ve výši 1,06 % GNI EU, vycházel tedy v tomto směru více vstřícně požadavkům čistých plátců na to, aby nebyl celkový objem rozpočtu v příštích letech navyšován, více než tzv. Bögeho zpráva přijatá v květnu EP, zachovával ovšem v podstatě v nezměněné podobě dosavadní logiku a priority finanční perspektivy (coby hlavní výdajové položky zemědělství a strukturální politika). Značný prostor pro příjem zemědělských dotací v rámci nové finanční perspektivy by vedle Francie získalo též Polsko; to je důvod, proč se k Blairovým kritikům na zasedání Evropské rady připojil též polský premiér. V této souvislosti komentátoři poukazovali na to, že se britskému předsedovi vlády možná podařilo neúmyslně rozbít dosavadní podporu, kterou britské politice v rámci EU poskytovaly nové členské státy (z nichž právě Polsko je z geopolitického hlediska i čistě z hlediska velikosti považováno za nejsilnějšího hráče). Je však třeba vzít v úvahu, že Polsko, podobně jako dalších nových členů včetně ČR, se týká do roku 2013 kontinuální navyšování přímých zemědělských plateb (v rozpočtovém roce 2005, respektive 2006, protože tyto platby jsou vypláceny zpětně v roce následujícím, mají tyto státy nárok pouze na 30 % podílu přímých plateb, které získávají starší členské státy). Skutečným „hráčem“ o první pozici v podílu na zemědělských příjmech by se tak Polsko stalo až

v rámci dojednávání další finanční perspektivy (pro roky 2014-2020, pokud by tedy nadále byla zachována dosavadní logika priorit finančních perspektiv i jejich časová periodicitu, což je nyní diskutabilní). Návrh finanční perspektivy 2007-2013 počítá pro nové členské země především s navyšováním prostředků pro rozvoj venkova a nezemědělské využívání půdy (nový fond rozvoje venkova EAFRD, jehož finanční i organizační stránka byla projednávána na zasedání Rady ministrů zemědělství 22.-23. června). Polský případ je však poněkud specifický, EU do značné míry zohledňuje potřeby polského zemědělství, a proto se počítalo s tím, že Polsko bude mít v porovnání s dalšími novými členskými státy výraznější podíl i na příjmech z prostředků na podporu tržních operací a zemědělské výroby. (Že jsou polské zemědělské požadavky zohledňovány možná výrazněji než např. české, dosvědčuje též dílčí legislativní vývoj v oblasti zemědělství, např. nově navrhovaná podoba reformy cukerního pořádku).

Postoj Británie k navrhované podobě finanční perspektivy se stal pochopitelně předmětem kritiky též ze strany předsedající země, konkrétně jejího premiéra Junckera, který napadl Blaira poměrně často používanou kritikou: že staví zájem Velké Británie (neústupnost v otázce rabatu) nad zájem EU-25.

Blair se pokoušel vyvrátit kritiku svým vystoupením před plénem EP 23. června. Ve svém projevu poněkud zmírnil postoj vůči otázce zemědělského rozpočtu i vzhledem ke kritice evropského sociálního modelu, z níž bývá často jeho stoupenci obviňován. Zdůraznil naopak, že reformy evropského rozpočtu, které by měly znamenat především transformaci jeho struktury a transformaci CAP jako takové, by se měly dít postupně, nikoli nárazově. Stejně tak ve svém projevu prohlásil, že coby labourista není žádným kritikem sociální politiky, pouze volá po změnách neudržitelného sociálního modelu, na němž je postavena i přerozdělovací politika evropského rozpočtu.

4. července po setkání Komise s představiteli předsednické země britský přístup dramatickými slovy kritizovala také komisařka pro rozpočet Grybauskaitė. Poukazovala především na to, že zástupci předsednické země hovořili v debatách o evropských financích v podstatě pouze o přípravě rozpočtu na rok 2006 a zcela vynechávali spornou otázku finanční perspektivy.

Grybauskaitė označila tento přístup za nezodpovědný, pokud by se podle jejích slov nepodařilo za britského předsednictví dosáhnout posunu v otázce finanční perspektivy, projevila by se podle ní neschopnost Británie coby předsednické země, která namísto progresu prohlubuje krizi. To je však značně populistické prohlášení vzhledem k tomu, že britský

přístup pouze odráží pragmatickou realitu: z bezprostředního hlediska problému financování EU je nejdůležitější v nadcházejících měsících rozhodovací proces týkající se rozpočtu na rok 2006, sestavovaný ještě dle parametrů dosavadní finanční perspektivy, přizpůsobené v roce 2004 situaci po vstupu nových členských zemí. Ke shodě na finanční perspektivě členy EU dle současných parametrů primárního práva nic nezavazuje. Grybauskaitė svými slovy, v nichž odsuzovala zejména velmi konkrétní návrhy Británie na omezení evropského financování CAP prostřednictvím kofinancování a spolupodílnictví rozpočtů členských států a evropského rozpočtu, v podstatě vyjadřovala stanovisko Komise.

Komise z hlediska vlastních (do určité míry i mocenských postojů) k procesu evropské integrace nemá zájem na tom, aby podíl na financování evropských politik přebíraly členské státy. Upozorňuje přitom na to, že redukce financování tržních operací a dotací, systém kofinancování či stanovení stropů pro přímé dotace, které mohou farmáři obdržet, bude mít ve skutečnosti za následek snížení přítoku financí do zemědělství, což má být nepříjemné zejména z hlediska nových členských států.

V této souvislosti je ovšem zajímavé, do jaké míry se právě v oblasti zemědělství různí zájmy oné skupiny „nových členů“, kterou představitelé evropských institucí z dobrých důvodů paušalizují a prezentují coby jakýsi homogenní celek se společnými potřebami. Že je to interpretace lživá, to naznačuje příklad zemědělských zájmů na straně české a polské. ČR disponuje malým, ale efektivním zemědělským sektorem, který se EU pokouší v řadě oblastí (konkrétní legislativa jako např. cukerní pořádek, financování rozvoje venkova a nezemědělského využívání půdy) učinit uměle nekonkurenceschopným. Z hlediska budoucí perspektivy ČR nemůže očekávat masivní přísun zemědělských dotací a podpor, měla by tedy z tohoto hlediska mít zájem na zeštíhlení zemědělských výdajů (a tím pádem i příjmů rozpočtu z kapes členských států). Polsko, země, která do značné míry „zaplavuje“ evropský zemědělský trh svými produkty, které jsou též schopny konkurovat produktům „staré Evropy“, očekávala nárůst zemědělských podpor, přestože podmínky, které před něj staré „zemědělské státy“ postavily též nebyly zcela férové (opět relativně méně prostředků na podporu trhů v porovnání s EU-15 a masivní financování rozvoje venkova, což je navíc oblast, kde má členský stát dodržovat přísné podmínky pro alokaci peněz – má být stanoveno jakou část je třeba vynaložit na životní prostředí, kultivaci krajiny, konkurenceschopnost či podporu malého a středního podnikání). Jeho vztah k nové finanční perspektivě proto je již

z čistě pragmatického hlediska jiný (této zemi může vyhovovat varianta čím více prostředků v evropském rozpočtu a čím větší přerozdělování na evropské úrovni, tím lépe). Nutnost kofinancování zemědělského sektoru je z polského hlediska jednoznačně méně přitažlivá a výhodná než např. právě z hlediska zemědělství českého. Názor jaký prezentuje Komise např. ústy komisařky pro rozpočet vůči postoji britského předsednictví k financování EU tak do určité míry diskredituje vztah Británie k novým členským státům, když jej neférově interpretuje jako „zradu“ ekonomických zájmů těch, o něž se chtěla Británie z mocenského hlediska původně v nové EU opírat.

ČR a problém evropských financí

Budoucnost finanční perspektivy byla před zasedáním Rady EcoFin, jež jednala 12. července o obecných otázkách týkajících se ekonomiky a financí EU a 15. července o otázkách rozpočtových, nejistá. Objevovaly se nové návrhy (též z lucemburské strany), aby došlo ke zkrácení plánovacího období finanční perspektivy ze 7 let na 3 roky.

To by mohlo mít významné konsekvence z hlediska nových členských zemí včetně ČR. Pokud by jedinou „reformou“ finanční perspektivy mělo být zkrácení období její platnosti a nikoli reforma priorit, pokud by tedy hlavními prioritami nadále zůstala zemědělská a (i z českého hlediska důležitá) strukturální politika, znamenalo by to z hlediska ČR přiblížení doby, kdy se stane skutečným čistým plátcem (ve vztahu k evropskému rozpočtu). Představitelé nových členských zemí totiž během projednávání návrhů nové finanční perspektivy ještě v rámci rozpočtového výboru a pléna EP na základě správné úvahy zamítali návrh, který se v rámci projednávání finanční perspektivy v EP vyskytl: aby došlo ke zkrácení období finanční perspektivy ze 7 na 5 let tak, aby korespondovalo s funkčním obdobím EP a Komise. Zamítali jej právě z toho důvodu, že by to pro některé bohatší nové členy s další perspektivou hospodářského růstu (včetně ČR) znamenalo brzkou ztrátu příjmů ze strukturálních fondů (již v této finanční perspektivě měli dle lucemburského návrhu postupně ztrácet nárok na příjmy ze strukturálních fondů někteří dosavadní čistí příjemci – především Španělsko, ale postupně též Portugalsko, Řecko a Irsko). Z českého hlediska tak může být jediným dlouhodobým lékem na vzniklou situaci zřejmě skutečně to, aby došlo k transformaci evropského přerozdělování tak, aby čistí plátcí mohli přispívat do rozpočtu méně, aby nemusela být z jejich strany financována především CAP, z níž stále ještě profitují do značné míry starší členové (Francie), aby došlo k zefektivnění a transformaci strukturální politiky, zefektivnění dalších výdajů, které by měly směřovat do skutečně

efektivních projektů s dlouhodobou návratností a do oblastí, kde Evropa zaostává (aniž si to často uvědomuje) – do vědy, inovací, do rozvoje duševního vlastnictví. Měla by se s největší pravděpodobností také zvýšit spoluodpovědnost národních států za financování strukturálních i jiných projektů, již jen z hlediska principu subsidiarity, který správně poukazuje na to, že čím nižší úroveň přebírá odpovědnost, tím menší hrozí nebezpečí, že prostředky nebudou využity neefektivně. Zatímco EU zdůrazňuje princip subsidiarity stále více ve slovech a dokumentech, jež vydává (viz evropská ústava i zakotvení tohoto principu v platném právu již od dob Maastrichtu), ve skutečnosti je spíše posilován trend k přebírání odpovědnosti za financování i rozhodování ve stále větším počtu oblastí nadnárodní úrovní.

Jak vidí možnou podobu nové finanční perspektivy sám premiér Blair, to naznačil 23. června. V oblasti zemědělství mu jde především o princip zvýšeného kofinancování dotací ze strany členských států. Nenavrhuje však úplnou renacionalizaci CAP (a její „rozbití“, jak by to nazvali kritikové především z řad Komise), ale jakýsi kombinovaný princip.

To je z hlediska nových členských států zajímavé, protože pro ně již ve skutečnosti tento princip funguje. Mají nárok v tomto rozpočtovém roce pouze na 30% přímých plateb určených starým členům s kontinuálním navyšováním na 100% v roce 2013. Zbytek může zemědělcům dorovnávat členský stát. Vyskytují se názory, že kdyby byl podobný systém použit paušálně (nikoli jen takto nerovnoměrně) a nejen v případě přímých plateb zemědělcům, ale také při financování tržních operací (dotované ceny komodit, intervence v případě nadvýroby, podpora vývozu za de facto dumpingové ceny např. v případě evropského cukru), znamenalo by to pro ČR úsporu, umocněnou ještě v případě, že by se stávala čistým plátcem. Navíc by mohl postupně odpadnout nepříjemný rys CAP, s nímž se nyní ČR stále častěji setkává – regulace výroby některých zemědělských komodit tak, aby byla tato výroba podporována pouze v některých zemích (pomocí masivnějších evropských dotací), zatímco v jiných by měla možná i zaniknout (typickým příkladem byla navrhovaná reforma cukerního pořádku, jehož nová podoba tak, jak ji Komise představila Radě 23. června, je opět diskutabilní z hlediska zachovávané asymetrie).

Hodnocení postojů k otázce financování EU

Kofinancování v oblasti zemědělství představuje velmi zajímavou myšlenku, která by podle Blaira mohla najít v EU širší podporu právě s odchodem staré generace politiků (typu německého kancléře Schrödera, sám Blair totiž cítí podporu

tohoto principu u potenciální nové premiérky, předsedkyně CDU Angely Merkelové).

Pozitivní je též to, že podobné návrhy se vyskytly i na půdě EP. Poslanec Böge, autor zprávy, která přinesla představu EP o podobě nové finanční perspektivy, uvažoval o principu kofinancování právě jako o možném řešení eventuální patové situace ohledně evropského rozpočtu. Merkelová již v červnu vyjádřila podporu uvedeným myšlenkám, přičemž zdůraznila, že princip kofinancování bude výhodný nejen pro čisté plátce, ale také pro zemědělce, kterým by tak bylo zaručeno, že nepřijdou o podstatnou část svých přímých plateb, k čemuž by mohlo dojít, pokud by financování CAP nadále zůstalo závislé pouze na evropském rozpočtu. Dalším možným příznivcem principu kofinancování v zemědělství je italský premiér Berlusconi. Jeho postoj vyplývá ze skutečnosti, že Itálie je sice rozpočtovým plátcem, je však zároveň stále zemí regionálních rozdílů. Regiony především v jižní části a na Sicílii představují příjemce prostředků ze strukturálních fondů, a tak je logické, že se italský předseda vlády snaží o zachování prostředků pro tyto regiony v rámci omezeného rozpočtu a zároveň chce řešit situaci, v níž Itálie v rámci svých příspěvků fakticky dotuje např. francouzské zemědělství. Merkelová navrhuje najít úspory zemědělského rozpočtu ve vysokých částkách vyčleněných na tzv. rozvoj venkova, což je ovšem postoj, v němž se předsedkyně CDU absolutně rozchází s Komisí, která má naopak zájem na navyšování těchto prostředků.

Je třeba zdůraznit, že Komise není přítelem ani samotného principu kofinancování, obává se totiž, že by jeho uplatnění převedlo zpět do rukou států nejen část odpovědnosti za financování zemědělství, ale také podstatnou část rozhodovací pravomoci v této oblasti. Nechala si proto již vyhotovit expertízu rozpracovávající variantu budoucnosti CAP z hlediska členských států v případě zavedení principu 10% kofinancování zemědělských podpor.

Podle jejích výsledků by na tomto principu nejvíce vydělalo právě Německo coby největší rozpočtový plátcem, které by ušetřilo až 1,3 mld. euro, ale též další čisté plátci, především Belgie, Nizozemí a Lucembursko (V absolutních číslech je největším rozpočtovým plátcem v přepočtu na obyvatele Nizozemí). Naopak pro francouzské zemědělství by princip kofinancování znamenal ztrátu až 1,4 mld. euro během sedmi let. V relativních číslech by pak největší ztrátu zaznamenalo Řecko či Irsko. O nových členských státech zpráva nehovoří, dá se však očekávat, že v dlouhodobé perspektivě by aplikace tohoto principu byla nepříjemná především pro Polsko (hovořit o dlouhodobé perspektivě

pro Rumunsko či Bulharsko by zřejmě bylo příliš spekulativní), které by se mělo během sedmi let při nezměněných principech financování evropského zemědělství stát největším příjemcem evropských peněz v této oblasti. V případě ČR by byl takový závěr sporný, protože sice zůstává v relativních číslech rozpočtovým příjemcem, nenáleží však zdaleka mezi velké příjemce zemědělských podpor. Vedle toho, že podobně jako další nové členské státy má nárok pouze na kontinuálně se navyšující část přímých podpor, lze konstatovat, že dle zprávy ministerstva financí neobdržela v oblasti podpor tržních operací v roce 2004 tolik, jak se očekávalo (namísto více než 40 mil. euro jen 9 mil., výraznější příjmy byly svázány až s prvními měsíci roku 2005). Lze přitom očekávat, že ve vztahu ČR k evropskému rozpočtu bude ještě docházet ke změnám i s novou finanční perspektivou, budou to však změny, které nepředpokládají příliš velkou podporu zemědělské výroby v této zemi z rozpočtu EU.

Problémy nové finanční perspektivy a oficiální postoj české strany

K možnosti brzkého dosažení shody na podobě nové finanční perspektivy se vyjádřil skepticky i stálý velvyslanec ČR při EU Jan Kohout. Podle Kohouta nebude finální podoba konsensu na parametrech perspektivy dosažena dříve než v březnu 2006, čímž ovšem Kohout předem vylučuje možnost, že by k dosažení shody na finanční perspektivě mohlo dojít pod vedením Velké Británie a dle jejich požadavků.

Velvyslanec Kohout se v tomto smyslu vyjádřil na setkání s novináři 27. června a zařadil se současně po bok skeptiků, kteří varují před tím, že nemožnost dosažení konsensu na podobě nové finanční perspektivy bude mít negativní důsledky pro nové členské země a jejich možnosti získat pro sebe výhodné podmínky čerpání ze strukturálních fondů. Těmito možnostmi bývá často v nesprávném kontextu operováno. Skutečnost je taková, že ČR jako členský stát nemůže přijít o možnost čerpání prostředků ze strukturálních fondů (které spočívá částečně na základě předpokladů dohod z Kodaně, i když realita vypadá v konkrétních číslech vždy odlišně, jak naznačila i zpráva Ministerstva financí o příjmech a výdajích na členství v EU za rok 2004) ze dne na den. Rozpočet na rok 2006, který je připravován již nyní a vstoupí do rozhodovací procedury Rady a EP v září 2005, je ještě součástí platné finanční perspektivy 2000–2006 (tzv. Agenda 2000). Finanční perspektiva, o níž se jedná, není v době, kdy ještě neplatí Evropská ústava, právně závazným dokumentem a ve skutečnosti nemusí být přijata vůbec. Jedná se v podstatě o určitou pomůcku pro přípravu roz-

počtu na jednotlivé rozpočtové roky. Bezprostřední krize financování ČR ze zdrojů EU tedy nehrozí.

Kohout vyjádřil za českou stranu určité sympatie k možnosti kofinancování zemědělské produkce, které (jak již bylo řečeno výše) by mohlo být z hlediska ČR, jež nyní stejně dorovnává přímé platby zemědělcům z vlastních prostředků, výhodné. Současně ovšem přidal kontroverzní tvrzení o tom, že podstata naplňování cílů Lisabonu má pro nové členské státy spočívat v kohezní politice.

Tento názor de facto tvrdí, že novým členským státům jde pouze o donátorskou, redistribuční roli EU, samy však nemají Unii z hlediska rozvoje její konkurenceschopnosti co nabídnout. Takový postoj je diskutabilní, pomineme-li navíc, že se z hlediska posílení evropské konkurenceschopnosti odvolává na natolik sporný a kritizovaný dokument, jakým je Lisabonská agenda. Na závěr setkání se český velvyslanec s novináři podělil o svůj soukromý názor na možnou podobu nového návrhu finanční perspektivy: nebude se podle něj příliš lišit od podoby původní, maximálně dojde k posunům v oblasti zemědělství a financování koheze prostřednictvím strukturálních fondů.

2.4 JUSTICE A VNITRO

Jak konstatovala výroční zpráva vydaná v červnu 2005, Eurojust, což je de facto zárodek evropské prokuratury, dává najevo nespokojenost a rozčarování nad tím, že zejména nové členské země málo využívají jeho služeb. Podle zprávy vzrostla činnost Eurojust od roku 2003, tedy během doby, kdy se EU rozrostla o deset členských zemí, pouze o 27 %. Podobně je na tom evropská protikorupční agentura OLAF.

Eurojust prozatím (v době, kdy nevstoupila v platnost Evropská ústava a nemůže tedy existovat skutečná evropská prokuratura, kterou Ústava zakládá) nemůže nutit prokuratury a vyšetřovací orgány jednotlivých členských států, aby jej zaangažovaly do prošetřování. ČR přitom náleží mezi státy, které služeb Eurojust a OLAF využívají relativně málo, spolu s dalšími novými členskými státy a Irskem a Finskem. Eurojust přikládá tuto skutečnost tomu, že nové členské státy ještě dostatečně nepřizpůsobily své právní řady direktivě z roku 2002, která Eurojust zakládá. Namísto reflexe otázky, zda má existence agentury, jejích služeb není využíváno (zřejmě i proto, že není bezprostředně třeba jejích služeb využívat), smysl, lze tedy očekávat tlak na legislativní změny v rámci nových členských států, změny, které by pro Eurojust „opatřily“ činnost.

Eurojust – pro a proti

Na druhé straně je třeba konstatovat, že Eurojust se za dobu své existence pokouší aktivně působit v rámci boje proti terorismu, což projevoval zejména v období následujícím po madridských atentátech v březnu 2004. Madridské atentáty také přiměly EU, aby dala smíšeným vyšetřovacím týmům v rámci Eurojust (týmům, do nichž jsou zaangażovány nejméně tři členské země EU) legislativní bázi. Až 20 % kauz, které Eurojust vyšetřuje, se týká nelegálního obchodu s drogami, mnohem menší podíl (okolo 7 %) představují kauzy podvodů, praní špinavých peněz, vražd a organizovaného zločinu, navzdory tomu, že EU v rámci Rady pro justici a vnitro produkuje velké množství dokumentů a legislativních plánů týkajících se těchto oblastí (směrnice o praní špinavých peněz, legislativní plány týkající se boje s organizovaným zločinem). Jakkoli nelze činnost Eurojustu úplně podceňovat, je zjevné, že s přeshraničním zločinem lze efektivně bojovat za spolupráce s vyšetřovacími orgány jiných států i bez Eurojustu.

Jednání Rady pro justici a vnitro a výsledky červenového summitu

Poslední řádné jednání Rady pro justici a vnitro před tím, než se evropské instituce na měsíc odmlčí, jak je zvykem v průběhu srpna, se odehraje 26. července. Očekává se, že na pořadu jednání se objeví témata svázaná s prioritami britského předsednictví, včetně některých kontroverzních témat (European Evidence Warrant, legislativa týkající se zadržování a sběru telekomunikačních dat, Haagský program).

V podstatě bez povšimnutí médií se na jednání Evropské rady 16. a 17. června odehrála krom jiného ještě jedna významná událost: Evropská rada dala zelenou akčnímu plánu pro oblast občanství, bezpečnosti a spravedlnosti. Tento plán je do značné míry založen na tzv. Haagském programu, jehož sledování přijala za své Evropská rada již na summitu v Haagu v říjnu 2004. Plán předpokládá postupnou realizaci legislativy, která má naplňovat konkrétní cíle stanovené v Evropské ústavě (posílení spolupráce orgánů činných v trestním řízení, policejní spolupráce, společná imigrační politika, financování Agentury základních práv). V rámci boje proti terorismu se hlavy států přiklonily především k rychlému přijetí a implementaci norem, které se týkají sběru a zadržování telekomunikačních dat, což je kontroverzní legislativa, která se setkala např. s protestem některých členů EP. Z plánu, který již dopředu připravila dle návrhu Komise na svém zasedání 3. června Rada pro justici a vnitro, podpořili leaderi členských zemí především kontroverzní

body: výměnu dat v rámci spolupráce policejních orgánů, otázku telekomunikačních dat a European Evidence Warrant. Evropská rada přitom potvrdila, že se bude snažit vyvíjet tlak na členské státy i na evropské instituce, aby k tvorbě legislativy a následné implementaci docházelo v pevně stanovených termínech. V rámci nelegislativních návrhů podpořila Evropská rada též jednání o normách, které by měly usnadnit zmrazení finančních kont osobám podezřelým z nelegální a teroristické činnosti, což je de facto jeden ze zcela nových článků Ústavy.

Hodnocení legislativního dění na poli justice a vnitro

Akční plán obsahuje 273 (!) iniciativ, z čehož téměř 90 má legislativní (tedy ve výsledku závaznou) povahu. Jeho konečná podoba by měla být známa do konce roku 2005, k další revizi má dojít v roce 2006. Do určité míry může jít o další „velkolepy“ evropský legislativní program, o němž se bude jednat (a jedná) s výsledky více než spornými. Zahrnuje však též některé velmi závažné elementy, které je třeba neztratit ze zřetele v záplavě slovního balastu. Návrhy typu European Evidence Warrant budou bez jakýchkoli pochyb vyžadovat hluboké zásahy i do českého trestního práva (a to je pouze zlomek ze zmíněného korpusu téměř stovky legislativních iniciativ programu).

Společná azylová politika a evropská lobby

Mezitím zaslala Radě ministrů apel katolická biskupská konference COMECE, která se snaží ovlivnit evropské instituce tak, aby v rámci připravované společné azylové procedury přijali ambicióznější formu, která by znamenala silnější sblížení azylového práva jednotlivých členských zemí. Dosavadní návrh, který je též součástí legislativního balíčku v rámci akčního programu, stanovoval pouze minimální standardy sblížení azylových procedur a práva, které měly umožnit jednotlivým členským zemím zohlednit jejich specifickou situaci a problémy v oblasti přílivu uprchlíků. Lobbyistická organizace COMECE však prosazuje mnohem výraznější sjednocení. Vystupuje např. proti konceptu tzv. bezpečné třetí země. Tento koncept umožňuje deportaci přistěhovalců zpět do nečlenské země EU, pokud se nachází na seznamu tzv. bezpečných zemí. Očekává se, že iniciativa katolických biskupů se též stane předmětem diskuse na jednání Rady ministrů vnitro 26. července.

Tragické události v Londýně

Do harmonogramu jednání Rady pro justici a vnitro, stejně jako do projednávání legislativy svázané s touto oblastí, ať již po obsahové, nebo po finanční stránce, významným způsobem za-

sáhly tragické události v Londýně 7. července (viz výše), pod jejichž vlivem bylo na 13. července svoláno mimořádné zasedání Rady.

Nové dokonané teroristické útoky v hlavním městě Velké Británie, stejně jako četné anonymní hrozby, které v následujícím týdnu zaplavily hlavní město Polska, Varšavu, coby reprezentanta další země s početným zastoupením vojsk v Iráku (výhrůžky explozemi v metru, restauracích a nákupních střediscích) na jedné straně poněkud pozměnily hlavní diskusní priority v oblasti justice a vnitra. Na druhé straně události do určité míry odůvodnily dosavadní důraz různých legislativních aktivit (včetně prezentovaných priorit britského předsednictví v oblasti justice a vnitra) na legislativu spojenou s bojem proti terorismu. Mohou mít vliv též na rozvíjející se parametry společné azylové a přistěhovalecké politiky, stejně jako na přístup k podobným aktivitám, jakou byla iniciativa COMECE.

2.5 REGIONÁLNÍ POLITIKA

Vývoj na poli regionální politiky byl v červnu a začátkem července determinován především dvěma skutečnostmi: nezdarem jednání o budoucí finanční perspektivě na summitu Evropské rady ve dnech 16.-17. června a standardním „rozložením sil“ mezi evropskými institucemi – Evropský parlament a Komise na straně jedné a Rada ministrů na straně druhé. Po prázdninách se vyjednávání o dalším směřování regionální politiky obnoví a lze čekat poměrně bouřlivou výměnu názorů.

Nekohezní povaha regionální politiky

Konference evropských periferních přímořských regionů (CPMR) po nezdaru jednání Evropské rady ve dnech 16.-17. června podrobně zanalyzovala poslední návrh lucemburského předsednictví na další uspořádání financování regionální politiky v období 2007-2013. Výsledkem bylo zjištění, že regiony s vyšším HDP by paradoxně získávaly v procentuálním i absolutním vyjádření více prostředků na obyvatele než oblasti s HDP hluboko pod průměrem EU.

Nejvíce by byly postiženy tzv. ultraperiferní regiony a oblasti, které z důvodu statistického efektu právě ztrácejí (nebo naopak získávají!) nárok na další čerpání peněz. Jejich příjmy by se podle propočtů CPMR v následujícím období oproti současnosti snížily o 15-40 %. Důvodem jsou navržená kritéria, která podle CPMR jednoduše nejsou schopna vytipovat regiony, které pomoc potřebují a které naopak ne.

CPMR tak poukázala na kruciální rozpor mezi proklamacemi o cílech regionální/kohezní/strukturální politiky a jejím skutečným fungováním.

Nutno dodat, že skutečnost, že daná politika v praxi přináší více než problematické „ovoce“, je v kruzích, které se seriózně věnují evropským studiím, známa už dlouho. Obecně se však regionální politika považuje za jeden ze zásadních přínosů evropské integrace. Individuální pozitiva sice nezpochybně nikdo, nicméně skutečně systémové změny tato politika nepřináší – a z povahy svého založení ani přinášet nemůže. Z velké části je v rukou nadnárodního centra – v přímém rozporu s rétorickou formulí principu subsidiarity –, což fakticky znemožňuje pružné a efektivní reagování na aktuální potřeby konkrétních oblastí. Na tento problém je upozorňováno poměrně často, naposledy koncem května na neformální schůzce Rady, která se věnovala otázce programů regionálního rozvoje v letech 2007-2013. CPMR v této souvislosti upozornila, že pokud nedojde k urychlenému přijetí nové podoby regionálních programů, vznikne stejně jako při přijímání současného finančního výhledu (Agenda 2000) k prolukám ve fungování strukturálních fondů, jejichž prostřednictvím se peníze administrují.

Strategické směry pro strukturální fondy v letech 2007-2013

Evropská komise ústy komisařů Danuty Hübner a Vladimíra Špidly 5. července prezentovala klíčový dokument, v němž definuje strategické směry pro hospodářskou, sociální a teritoriální kohezi v letech 2007-2013. Celkově jde o velmi obecný dokument. Jeho praktické naplnění je závislé na ochotě členských států dospět ke konečnému rozhodnutí o podobě nové finanční perspektivy na inkriminované roky, resp. na prostředcích, které budou pro oblast regionální politiky nakonec vyčleněny.

Strategické směry Komise definuje tři: učinit z regionů Evropy atraktivní místo pro investice i život; zajistit znalost a inovace pro růst; a více kvalitních pracovních míst. V rámci jednotlivých směrů Komise definovala priority (celkem je jich devět), jimiž by se měly členské státy řídit při vypracovávání svých operačních programů, které pak schvaluje právě Komise. Mezitím byl spuštěn široce definovaný (inklusivní) konzultační proces, který má trvat do konce září 2005 a má napomoci strategické směry dále precizovat. Strategické směry stejně jako finanční perspektivu musejí nakonec jednomyslně posvětit ještě všechny členské státy, což může s ohledem na aktuální problémy v EU představovat zásadní problém, jenž může vyústit i v jejich nepři-

jetí. Nejprve je přitom potřeba schválit právě finanční perspektivu.

Přestože návrh strategických směrů Rada na svém květnovém zasedání rámcově podpořila, podmínila svůj konečný souhlas získáním většího manévrovacího prostoru při administrování prostředků ze strukturálních fondů a opuštěním cesty, kdy Komise své strategické směry na další období pevně svazuje s cíli Lisabonské strategie. Komise však prozatím jednoznačně nesignalizovala, že by hodlala v některém z bodů ustoupit. Zvláště pak Lisabonská strategie představuje v tomto ohledu problém: Komise by v případě jejího popření automaticky přiznala, že více než pět let usilovala o něco naprosto zbytečného. Jinak řečeno, navzdory všem signálům lze očekávat, že Komise se Lisabonu „nevzdá“ a raději ustoupí členským státům ve věci jejich širšího akčního rádia. Otázkou ovšem zůstává, nakolik bude tento postup v souladu právě s proklamanými cíli Lisabonské agendy.

Souhlas Evropského parlamentu s navrženou podobou regionální politiky v letech 2007–2013

Evropský parlament 6. července poměrem 574:45 (44 poslanci se zdrželi) schválil procedurou souhlasu (bez možnosti podávat pozměňovací návrhy) návrh obecného nařízení pro strukturální fondy v letech 2007–2013. V rámci prvního čtení spolurozhodovací procedury také přijal zprávy o výhledech jednotlivých strukturálních fondů. Krom toho EP neformálně vyzval Radu, aby co nejdříve (nejpozději do roku 2005) schválila novou finanční perspektivu.

Jak už bylo několikrát zmíněno, právě od ní se bude odvíjet další podoba financování regionální politiky, a to i přesto, že samotný instrument „víceletého rozpočtu“ není prozatím součástí primárního práva Unie, ale funguje pouze jako zavedený úzus. Formálně právně vzato nelze otázku financování regionální politiky, jejíž cíle vycházejí ze smluv, spojovat s otázkou finanční perspektivy, která v nich obsažena není. V praxi se tak ovšem děje. Nutno dodat, že spíše ke škodě všech.

Na druhé straně je ale třeba vyzdvihnout poslední aktivity, vycházející ze strany britského premiéra Tonyho Blaira, který usiluje o komplexní reformu unijních financí.

V tomto smyslu pak napojení regionální politiky (přijmeme-li argument, že tato politika je schopna přinést hmatatelné výsledky) na otázku finanční perspektivy své opodstatnění má, protože by mohlo dojít ke snížení neefektivních zemědělských rozpočtů a navýšení strukturálních prostředků. Je však diskutabilní, nakolik je tento vývoj reálný a nakolik by z něj profitovala relativně vyspělá Česká republika.

EP se vyslovil proti renacionalizaci regionální politiky, jíž požadují členské státy zastoupené v Radě, a pro zachování provázání jejich cílů s cíli Lisabonské strategie. Jinak řečeno, postavil se v tomto směru za Komisi, která tak potenciálně získala výhodnější vyjednávací pozici v dalších kolech jednání s Radou, jež lze očekávat z důvodu prázdnin nejdříve v září. Na druhou stranu si Komise nemůže dovolit jednoduše ignorovat názor členských států, protože především v jejich rukou je osud budoucího financování Unie (viz výše).

Obecně se EP postavil za co nejširší možnost čerpat peníze ze strukturálních fondů tak, aby byly uspokojeny nejen stávající kohezní země (Irsko, Řecko, Španělsko, Portugalsko) a země přistoupivší v roce 2004, ale i různé specifické druhy oblastí (např. periferní a ultraperiferní regiony či ostrovy). EP své prohlášení učinil bez ohledu na platná kritéria, která např. kohezní země z možnosti čerpání prostředků v budoucnu vylučují. Je však nutno jej chápat především jako svérázný způsob podpory Komise. EP si je vědom toho, že pokud bude pro široké čerpání z fondů, podpoří se tak nejen Komise, ale především (při zachování stávajícího nebo obdobného způsobu administrace prostředků regionální politiky) nadnárodní rozměr Unie, z něhož může později profitovat i on sám. Jediným „nezdarem“ v tomto směru bylo odmítnutí poslanců explicitně přiznat možnost čerpání finančních prostředků z Kohezního fondu regionům, které překračují (nebo v nejbližší době překročí) 90% průměru HDP Unie. EP však do zprávy, jíž své rozhodnutí doplnil, včlenil klauzuli, že „bude usilovat o vhodné politické řešení pro ty evropské regiony, jež byly vyčleněny v důsledku procesu rozšiřování“.

Nový nástroj pro regionální spolupráci

Evropský parlament na svém zasedání 6. července podpořil přijetím tzv. Olbrychtovy zprávy také vznik nového nástroje pro regionální spolupráci: Evropská uskupení pro přeshraniční spolupráci (EGCCs).

EGCCs, která navrhla před rokem Komise, mají v letech 2007–2013 napomoci lepší kooperaci všech aktérů, kteří se podílejí na regionálním rozvoji: členských států, regionálních a místních úřadů a místních veřejných korporací. EGCCs mají být založeny konvencí, v níž budou přesně vymezeny přesné kompetence všech konkrétních subjektů.

Otázka EGCCs byla na úrovni EP řešena zatím v prvním čtení spolurozhodovací procedury. EP přesto navrhl dvě zásadní změny, obě v souladu s tvrzením, že spolu s Komisí tvoří tandem, jež primárním cílem je supranacionalizace EU.

EP v pozměňovacích návrzích požaduje, aby jednotlivé konvence EGCCs procházely schvalováním Komisí a Výborem regionů a aby Komise vedla registr všech těchto konvencí. Jinými slovy, aktivita, která by měla být vyvíjena tam, kde je to často nejvíce potřebné, by měla být podvázána soustavným byrokratickým tlakem evropských institucí, které efektivně nemohou posoudit, co je z hlediska regionů vhodné. Znovu se tak objevuje rozpor mezi EP a Komisí na jedné straně a Radou na straně druhé. S ohledem na to, že o EGCCs se rozhoduje formou spolurozhodování, lze očekávat společný postoj Rady v přesně opačném duchu, než navrhl EP v Olbrychtově zprávě. V současnosti ale není jasné, kdy Rada k tomuto kroku přistoupí.

Jistou naději v dalším směřování regionální politiky, resp. v posílení manévrovacího prostoru členských států, představuje paradoxně prohlášení komisařky pro otázky hospodářské soutěže Neelie Kroes, která před plénem Výboru regionů 7. července tvrdila, že bude podporovat, aby členské státy získaly větší volnost v tom, které regiony by měly získat povolenou státní pomoc podle článku 87.3a a 87.3c Smlouvy o založení ES (v jiných případech smlouva státní pomoc principiálně nepřipouští).

Výbor regionů to pochopitelně kvitoval s povděkem, nicméně není jasné, nakolik komisařčin projev najde uplatnění v realitě, pokud platí, že Komise zpravidla vystupuje jako celek, který se přiklání spíše na opačnou stranu, tedy směrem k co nejsilnější nadnárodní správě regionální politiky. Navíc i ve zmiňovaném Výboru regionů se ozvalo několik hlasů, že nový návrh, jak administrovat státní pomoc regionům, může oslabit dosavadní flexibilitu celého režimu a může působit proti požadované kohezi.

2.6 ROZPOČET 2006

Média, ještě předtím, než jejich plnou pozornost přitáhla situace vnitřní bezpečnosti a boje proti terorismu v Evropě v souvislosti s londýnskými červencovými útoky, informovala především o nejisté budoucnosti nové finanční perspektivy. V rámci evropských institucí však již byla před letní přestávkou v plném proudu příprava skutečného rozpočtu EU na rok 2006.

Rozpočet, který je dle legislativních pravidel rozpočtového řízení v EU dílem Komise, musí prostřednictvím zvláštní spolurozhodovací procedury schválit jak Rada, tak EP. Dle stávajících pravidel primárního práva má EP (na rozdíl od Rady) možnost zcela změnit pouze parametry tzv. nepovinných výdajů (např. zemědělství náleží mezi povinné vý-

daje, strukturální fondy do oblasti výdajů nepovinných). Do nich může zasahovat, krom toho náleží EP právo odmítnout rozpočet jako celek (taktéž Radě), v tom případě (pokud by se obě instituce neshodly v dohodovacím řízení, případně pokud by rozpočet odmítly obě) nastupuje rozpočtové provizorium, které má k dispozici 1/12 částky plánované původně pro celý rozpočet. Evropská ústava počítala s posílením pravomocí EP v oblasti povinných výdajů, i zde tedy měl mít EP právo zásahů, které by mu umožňovaly navrhnout rozpis rozpočtových prostředků jinak, než navrhuje Komise.

Rozpočtové priority EP

Rozpočet na rok 2006 vstoupí do rozhodovací procedury v září, EP však již v rámci červencového zasedání nastínil své rozpočtové priority. Řada členů EP přitom vyjádřila pochybnosti, zda bude především s ohledem na vyšší čerpání přímých plateb v zemědělství dostačovat celková částka, která je pro rok 2006 k dispozici ve výši 112 mld. euro.

Návrh Komise nastavuje celkový rozpočet výše než v roce 2005, též proto, že nové členské země již budou čerpat vyšší sumy přímých zemědělských plateb, tento nárůst však není dramatický, ale pozvolný dle původního harmonogramu (o pouhých 5 % vyšší čerpání než v roce 2005). Je proto otázkou, zda rozpočet na rok 2006 vyžaduje vyšší „utrácení“ a zda k tomu budou mít členské státy vůli (pro rok 2005 se podařilo nakonec udržet celkový rozpočtový strop ve výši 1% GNI EU).

Další oblastí, v níž členové EP vidí vyšší potřebu čerpání rozpočtových prostředků, než navrhuje současné parametry rozpočtu na rok 2006, je oblast Lisabonské agendy, konkrétně výdaje na rozvoj konkurenceschopnosti, zaměstnanosti a hospodářského růstu.

Zůstane ovšem spornou otázkou, zda regulace prostřednictvím plánování hospodářské politiky, subsidie a podpory mohou být lékem na problémy hospodářské stagnace a nezaměstnanosti v EU. Parametry ekonomického rozvoje Evropy a USA nejsou vždy měřitelné pouze prostřednictvím porovnání růstu HDP. Evropský spotřebitel se vyznačuje poněkud odlišným chováním než spotřebitel americký a tato tendence se projevuje ještě výrazněji v rámci EU-25 a bude se projevovat při dalším zahrnování východní Evropy do integračního procesu. Zatímco americký hospodářský růst je do značné míry založen na masivním koloběhu spotřeby a výroby, na spotřebě krátkodobějšího charakteru, chování evropského spotřebitele je opatrnější, čemuž se do určité míry přizpůsobují i producenti (zjednodušeně řečeno: déle uvažuje nad investicí a investuje-li do produk-

tu, chce, aby déle vydždel, tato tendence se projevuje masivněji v chudších zemích, je to však nejen otázka ekonomické síly, ale i mentality a tradičních vzorců chování). Proto lze lépe porovnávat ekonomické schopnosti EU vůči USA např. prostřednictvím počtu inovací, patentů, investic do vzdělání apod., i když procento nezaměstnanosti je (především z hlediska běžného občana) též závažným parametrem. Zaostává-li EU za USA v těchto oblastech (a komparativní výzkumy to naznačují), pak je třeba brát tuto situaci v úvahu a je velkým otazníkem, zda Lisabonská agenda ve stávající podobě a její rozpočtové požadavky představují adekvátní řešení, i když je třeba přiznat zástupcům EP, že v rámci svých požadavků na navyšování rozpočtových výdajů požadovali také jejich vyšší alokaci na výměnné vzdělávací programy Sokrates a program týkající se mládeže Youth.

EP volal po speciálních výdajích též v oblasti pomoci Afghánistánu, Iráku a Asii postižené tsunami. Celkový objem rozpočtu navrhuje Komise ve výši 1,02% GNI EU. EP schválil na plenárním zasedání 6. července zprávu socialistického poslance Pittella, podle níž navrhuje zvýšení rozpočtu o 6% vůči celkovému objemu rozpočtu pro rok 2005.

Zpráva varuje před jakýmkoli snižováním zemědělských výdajů a volá též po finančním zohlednění připravovaných speciálních smluv např. s Chorvatskem, ale též s některými státy severní Afriky. Chce tedy významným způsobem navyšovat rozpočtové prostředky také v oblasti vnějšího působení EU a společné zahraniční politiky, s jejímž posilováním (též v bezpečnostní a obranné dimenzi) počítala Evropská ústava. Výsledek přijetí Pittellovy zprávy představuje de facto bázi pro další společná jednání a EP a Eco-Fin v rámci rozhodovací rozpočtové procedury, jejíž dokončení musí proběhnout na podzim 2005.

2.7 ZEMĚDĚLSTVÍ

Setkání Rady ministrů zemědělství 20. a 21. června bylo z hlediska ČR poznamenáno dvěma důležitými událostmi: v první řadě diskusí o novém návrhu Komise ve věci kontroverzní reformy cukerního pořádku, v druhé řadě se pak jednání věnovalo otázce rozvoje venkova.

V případě zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) se jednalo především o otázku minimálních finančních stropů pro jednotlivé osy (osa 1: konkurenceschopnost; osa 2: životní prostředí a kultivace krajiny; osa 3: diversifikace ekonomiky na venkově) a o otázku definice „nejvíce znevýhodněných regionů“ (Less Favoured Areas), kterou pro-

sazují především státy obávající se ztráty finančních prostředků ze strukturálních fondů po rozšíření EU a zvýšení průměrného HDP (Francie, Španělsko, Portugalsko). Jde o to, na jakých proměnných je třeba definici Less Favoured Area založit, do jaké míry zohlednit geografické podmínky a do jaké míry ekonomický rozměr.

Sporné body – financování os EAFRD

Otázka financování jednotlivých os představovala ošemetný problém z hlediska výsledků jednání Evropské rady. Protože Evropská rada nedospěla ke shodě na celkové struktuře i finančním obsahu navrhované finanční perspektivy, mohli ministři zemědělství uzavřít své jednání pouze politickou dohodou nezávazného charakteru.

Očekávalo se přitom, že zástupci vlád přistoupí na volání představitelů některých zemí, aby finanční stropy jednotlivých os zachovávaly maximální flexibilitu, aby tedy mohly jednotlivé státy samostatně rozhodovat o svých finančních prioritách v rámci rozvoje venkova. Tento návrh se přitom do určité míry shoduje s „klimatem“ obklopujícím v posledních měsících otázky financování evropských politik, k němuž částečně přispívá i politika premiéra Blaira – aby v rámci společných politik svázaných přísnou regulací byl jednotlivým členským státům poskytnut významnější manévrovací prostor, pokud jde o rozhodování o finančních otázkách. V kontextu jednání Rady ministrů zemědělství je přitom zřejmé, že členské státy EU jsou schopny přistoupit na podobné principy spíše v problematice rozvoje venkova nežli v problematice zemědělských dotací. Po neúspěšném jednání Evropské rady představovalo zasedání Rady ministrů zemědělství jakousi „poslední šanci“ Lucemburska coby odcházející předsednické země na dílčí úspěch v otázkách financování a legislativy EU po odmítnutí jejího návrhu finanční perspektivy. Jedním z lucemburských předsednických cílů bylo dokončit jednání o financování os EAFRD. V otázce definice LFA pak předsednické zemi šlo především o to, aby výsledek jednání neznamenal návrat k původní variantě.

Výsledek jednání Rady a kritika

Výsledek jednání lze interpretovat z různých pohledů. Rada přijala jednomyslně politické rozhodnutí o alokaci 88,7 mld. euro pro EAFRD během sedmi let. Komisařka Boelová to komentovala nekritickým vyjádřením radosti nad tím, že ve světle výsledků Evropské rady EU prokázala, že není mrtvým útvarem. Zároveň prohlásila CAP za úhelný kámen evropské integrace, což nelze komentovat jinak než s rozpaky. Vzhledem k tomu, že výsledek jednání představuje pouze politické rozhodnutí, není možné

vnímat slova komisařky pro zemědělství jinak než jako rétorickou frázi. Podobně ovšem hovořil též zástupce předsedající země, lucemburský ministr zemědělství Boden, a zpravodajka EP pro otázku EAFRD, poslankyně Schierhuberová (EPP-ED). Skutečnost může být zcela jiná a může se ve světle jednání o finanční perspektivě ještě změnit. Samotnou podobu výsledku též nelze vítat s velkým nadšením. Rada sice schválila vyšší flexibilitu v otázce stropů financování pro jednotlivé osy, ale nikoli zcela: pouze v otázkách financování rozvoje malého a středního podnikání a v podpoře lesního hospodářství (25 % celkových finančních prostředků z EAFRD je přitom nutno věnovat na životní prostředí, pouze 10 % je povinných pro oblast konkurenceschopnosti a 10 % pro oblast ekonomické diverzifikace venkova, která je paradoxně často považována za nejpálčivější otázku).

Nedostatky politického rozhodnutí

Z jednání byla pro jistotu zcela vypuštěna otázka definice LFA, kterou některé členské země považovaly za klíčovou. Byla odložena s tím, že konečný výsledek otázky financování této samostatné regionální kategorie musí být dosažen do roku 2010. Je přitom třeba opustit dosavadní socio-ekonomická kritéria odpovídající situaci ze 70. let, podle nich by totiž po rozšíření spadalo do kategorie znevýhodněného regionu více než 50 % zemědělské půdy EU. Současné návrhy proto obsahují možnosti definice těchto extra finančně podporovaných regionů na základě přibližně pěti geografických a geofyzikálních kritérií (kvalita půdy, vysokohorské klima apod.)

Podobně výsledek jednání nezahrnuje přesnou alokaci prostředků pro jednotlivé členské státy. Nebyla vyřešena ani sporná otázka rezervních programů Leader, které představují dodatečné prostředky, z nichž je možné čerpat pouze na základě předchozího úspěchu již běžícího programu.

Proti zachování částky v programu Leader ve výši 3 % napříč všemi třemi osami i v rozpočtových le-

tech 2011-2013 (tedy proti tomu, aby ve všech osách musela být 3 % dostupných prostředků umístěna do rezervy Leader) protestovaly zejména nové členské země, které mohly rozjet své programy v rámci řádných strukturálních fondů až po vstupu do EU a nemají tedy na finance z těchto rezervních fondů nárok. Bylo naopak rozhodnuto o navýšení částky určené pro mladé farmáře o 10 000 euro (na celkových 50 000). Výsledek jednání Rady z hlediska financování EAFRD tedy nelze považovat za žádný převratný úspěch. Skutečných výsledků v podobě shody na opravdu důležitých otázkách opět dosaženo nebylo. Další jednání Rady ministrů zemědělství, jedno s posledních před letní srpnovou přestávkou v práci evropských institucí, je očekáváno 18. a 19. července.

Další body jednání Rady, výhled pro jednání 18. a 19. července

Přestože otázka EAFRD a cukerního pořádku představovala nejostřeji sledované body zasedání Rady, nelze zapomínat ani na jiné, z hlediska nových členských států neméně důležité problémy. Jde především přebytky obilní produkce, které vnitrozemské střeoevropské státy nemohou z důvodu stanovených kvót snadno exportovat. Je to otázka o to důležitější, že v letošní zemědělské sezóně se očekává (podobně jako minulý rok) nadměrná úroda. V sezóně 2004/05 bylo přitom nutné žádat Komisi o intervenci a odkoupení přebytků, což je z hlediska reformy CAP metoda, kterou lze užít jen v krajních případech. Komise může sama rozhodnout, zda v daném případě žádosti vyhoví a intervenuje (v sezóně 2004/05 vyhověla Řecku a ČR, nikoli již Maďarsku). Na červnovém jednání Rady ministrů zemědělství se původně očekávalo ještě projednávání směrnice o označování vajec. Otázka vztahu české zemědělství versus přetrvávající regule tedy představuje problematiku, jejíž význam nelze zcela podceňovat. Některé z výše jmenovaných otázek (obilní přebytky, označování vajec) by se měly objevit na agendě červencového jednání Rady.

III. ČÁST

PŘEHLED VÝSLEDKŮ KLÍČOVÝCH HLASOVÁNÍ EP A HLASOVÁNÍ SKUPINY ODS V EP

Plenární zasedání ve dnech 22. – 23. června

PROJEDNÁVANÝ NÁVRH	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Garganiho zpráva týkající se statutu členů Evropského parlamentu (A6-0189/2005) - závěrečná rezoluce ke zprávě	23. června 2005	403	8	89	0	92	0	1 posl. ODS nepřítomen
Klichova zpráva týkající se výzkumu v oblasti bezpečnosti (A6-0103/2005) - závěrečná rezoluce ke zprávě	23. června 2005	393	3	97	0	29	4	2 posl. ODS nepřítomni

Plenární zasedání ve dnech 4.–7. července

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Doporučení ke druhému čtení návrhu směrnice o ftalátech v dětských hračkách	5. července 2005	487	7	9	0	10	0	2 posl. ODS nepřítomni
Hlasování o výroční zprávě Evropské centrální banky za rok 2004	5. července 2005	287	N/A	296	N/A	41	N/A	N/A
Doporučení ke druhému čtení směrnice o patentovatelnosti vynálezů implementovaných počítačem	6. července 2005	648	N/A	14	N/A	18	N/A	N/A
Hatzidakisova zpráva týkající se obecných ustanovení ke strukturálním fondům (A6-0177/2005) - závěrečná rezoluce ke zprávě	6. července 2005	574	0	45	7	44	0	2 posl. ODS nepřítomni
Favaova zpráva týkající se nařízení o Evropském fondu pro regionální rozvoj (A6-0184/2005) - závěrečná rezoluce ke zprávě	6. července 2005	605	0	37	7	13	0	2 posl. ODS nepřítomni
Bozkurtova zpráva týkající se role žen v Turecku (A6-0175/2005) - závěrečná rezoluce ke zprávě	6. července 2005	573	8	19	0	32	1	
Dimitrakopulosova zpráva týkající se zapojení EU do obnovy Iráku (A6-0198/2005) - závěrečná rezoluce ke zprávě	6. července 2005	345	9	109	0	167	0	
Béguinova zpráva týkající se Finančního nástroje pro životní prostředí LIFE+ (A6-0131/2005) - závěrečná rezoluce ke zprávě	7. července 2005	520	9	52	0	15	0	
Kauppiho zpráva týkající se půjček ES rozvojovým zemím (A6-0180/2005) - závěrečná rezoluce ke zprávě	7. července 2005	470	8	20	1	82	0	
Freitasova zpráva týkající se zemědělství ve vzdálených regionech Unie (A6-0195/2005) - závěrečná rezoluce ke zprávě	7. července 2005	59	0	14	0	3	0	9 posl. ODS nepřítomno